

Kaynak

BALIKESİR HALKEVİ

İÇİNDEKİLER

65 — Hâmit	98 — İnan Hoca «Masal»
66 — Hâmit «Şiir»	90 — Verem
67 — Hâmit «Şiir»	93 — Kemanın Sesi Hayal «Şiir»
68 — Vesikalar	Dağ Çiçekleri «Şiir»
74 — Su ve ağaç meselesi	94 — Akşamdan Sabaha «Şiir»
78 — Muharrem Hasbi	Kayıkla dalğa Bakda ge-
82 — Âşık Ömeriden koşmaları	çiver «Şiir»
85 — Beyaz Köşk	95 — Halkevi faaliyeti

5 İNCİ YIL SAYI: 51

19 NİSAN 937

İYESİ
T. F. SILAY

KAYNAK

Yayın Direktörü
ABDİ
Agabey Oğlu

Balıkesir Halkevi Aylık Dergisi

SAYI: 51

19 . 4 . 1937

YIL: 5

HÂMİT

Yarım asırdan fazla bir zaman içinde yepyeni bir edebiyat yapmış olan Hamit'te aramızdan çekildi.

Bu sönüş; yüz yıllarca kutsal bir mabedi aydınlatan bir kandilin sönüşü gibi oldu. Yavaş yavaş hiç bir acı, hiç bir sızı duymadan dilsiz ve şikâyetsiz büyük uykusuna başladı.

Her fani gibi oda göçtü. Şu farkla ki. Bir yığın toprağa değil, gönüllerimizin içine, edebiyat tarihinin en yüksek yerine gömüldü.

Hâmit Türk edebiyatında öyle dolmaz ve kolay kolay örtülmez bir açıklık bıraktı ki, gönüllerimizdeki çöküntüye bakarak yaşlı gözlerimizle birbirimize soruyoruz:

— Bu boşluk birgün dolacak mı?

Türkün milli ve ebedî şairi en çok unutulmaktan, ihmale uğramaktan korkardı. Birgün eserlerinin tozlu raflarda terk edilmesini ihtimali kendisini yokladıkça içi sızlardı.

Halbuki yasını ruhlarının en ince yollarında duyan Türk gençliği, Büyük şefin bütün bir yürek haline getirdiği Türk Ulusu onu göz yaşları içinde ebediyet kucasına bıraktı.

Hâmid'in arkasında bize düşen en önemli iş; nesilden nesile anılması ve hakiki değeri ile tanınması için gençliği eserleriyle başa bırakmak ve birgün büyük hatırasına lâyık Hâmit'ler yetiştirmek olacaktır.

Mükerrem Kâmil

5037862
1937, 51-56

Hâmit için

*Makber, alıp âgûşuna bir şairi makber,
Beynimde yanan bin acının üstüne koydu.
Makber, kara bir göz gibi müthiş açılan yer,
Mes'ut ulusun kalbine sonsuz yara oydu.*

*

*İçmişti gönüller bu kadar yıl abı hayattan
Heyhat ki onun gür ve coşan kaynağı söndü.
Hâmit gibi bir nuru yarın güç doğurur tan;
Ruhlarda esen yel koca bir mateme döndü.*

*

*Seksen çağı geçkin, yüce volkan gibi insan
Kayboldu fakat bir ebedî şahika oldu.
Sönmez; yine korkunç, kararıp gelse de nisyan
Hâmit ki o âlem şu geçen tarihe doldu.*

Mehmet Yaşar

HÂMİT İÇİN

Seksen altı seneyi ışıklandıran güneş!
Yoktur eslâfta sana kudreti şirde eş..

Sen bir zührei edep gibi doğdun gurupta..
Keşmekşi edepte yol gösterdin durupta...

Üç devri edebîyi bir asırlık hayatın
Temsil ediyor senin.. Teceddüt, tanzimatın

Bayrakları! San'atı tekemmül ettirensin!
Üç devrin ışığını teselsül ettirensin!..

Sen san'at güneşiydin; Cenaplar ve Kemaller
Senin peykin sayılır.. İşte meydanda makber

Tarıkibni Zeyyadıp, Finten, Tezer, Makberin
Aşk ile milliyeti çarpıştıran Eşbirin.

Asırları cezbeden âbidei san'attır;
Kudreti dâhiyanen için ölmez berattır.

**

Seni öldü, diyorlar! Güneşler ölür mü hiç?
Şiirlerin kalpleri edecek her an tehyiç..
Güneş üfûl edemez, bu, belki bir küsüftür
Dağılıp toprak olsan yine saçacaksın;

Sen ölmedin; ey ulu dahii şirü edep;
Ölmedin, yaşıyorsun, yaşıyacaksınız hep.

Sen ölmedin; namını ebedî kılmak için
Cismini aramızdan çeküp ruha kalbettin!
Sen ölmedin; batan bir Güneş gibi ufuktan,
Başka âlemlerde yaratacaksın bin Tan...

**

«Sana dar gelmiyecek makberi kimler kazsın
Gömelim gel seni tarihe desem sığmazsın.»

Seni istiap etmez tarih..Fakat gençliğin
Heyacanlı yüreği ebediyen makberin.

Eserleri kutsal bir armağandır her nesle:
Seni unutmak için meğerki gençlik öle!

O. Balıkcı

Balıkesire Dair Vesikalar

Timar Ve Zeametler

KÂMİL SU

Düsturu mükerrem müşiri mufahham nizamül âlem müdebbiri umurul cumhur bilfikri sâk p mütemmimü mehamül enam birrey'ı saib memhedi bünyanüdd devletü vel ikbal meşidi erkanıssaadeti vel iclâl elmahfûfû bi sunufü avatıfı melikül âlâ Anadolu valisi vezirim Yusuf paşa edamallahü iclâlehu tevkii refii hümayun vasil olucak malûm olaki eyalet askerî devleti aliyemin mutetbih askerî iken sininî sabıka kadı imtilâf esfar ile zeamet ve timarlara ve erbablarına za'atı tarı olduğundan ikiser üçer ve bazan dörder beşer kırk timarlar bir nefere tevcih olunark eyalet askerine killet ve nizamlarına illet muttarik olup seferler intifaından sonra dahî devleti aliyem tarafından umuru serhadî mansur dest ile ihtımanı tavafî askeriyenin tertibi esbabı nizamlarına takdim olunmağla memaliki mahrusamda Rumeli ve Anadolu ve eyaleti sairade vakî zuama ve erbabı timarın ahvalleri ihtilâl ve itilâl üzere olub bahusus zeamet ve timar ahvali defterhaneî âmiremde mahfuz olan icmal defterlerinde tettebbü olundukta eyaleti Anadoluda vakî Kütahya sancığında yirmibeş zaamet ile dokuz yüz otuz beş timar ve hüdavendikâr sancığında yirmi zaamet ile dokuz yüz on timar ve Saruhan sancığında yirmi dokuz zaamet ile yedi yüz timar ve Menteşe sancığında otuz zaamet ile üç yüz seksen iki timar ve Aydın sancığında elli bir zaamet ile beş yüz doksan iki timar ve Kara Hisar sahib sancığında dokuz yüz zaamet ile dört yüz doksan sekiz timar ve Ankara sancığında on zaamet ile iki yüz seksen yedi timar

ve Kenğiri sancığında yedi zaamet ile üç yüz doksan iki timar ve Hamit sancığında dokuz zaamet ile beş yüz yetmiş beş timar ve Tekke sancığında yedi zaamet ile iki yüz yetmiş beş timar ve Kastamonî sancığında on yedi zaamet ile beş yüz seksen dört timar ve Bolu sancığında on dokuz zaamet ile yedi yüz otuz üç timar ve Sultan Özü sancığında üç zaamet ile yüz kırk bir timar ve Karesi sancığında sekiz zaamet ile üç yüz kırk altı timar ki cem'an eyaleti mezburda iki yüz elli dört zaamet ile yedi bin üç yüz kırk timar var iken züama ve erbabı timar esnâyi hizmette akallî kalil oldukları istima' olunub ve bundan akdem esnâi sefer ve hazarda bir nefer üzerinde gâh nükerrâr kılçlar cem ve gâh tefrik olunmağile her sancığın alay beyisi bayrağı altında hini iktizade mevcut bulunur ne mikdar nefer vardır esamileri ve timarları ve kılçları ile keyfiyet kemiyetleri malum olmak için her sancığın alay beyisi neferatın defter edüb derî devlet medarına irsal eylemeleri fermanımla olmağla imdi senki vezirimüşrûnileyhsin tahat eyaletinizle olan alay beylere işbu emri şerefimin bir sureti gönderüh minvali meşruh üzere her birisi neferatlarını defter edüb ve mühürleyüb muaccelen derü devlet medarına irsal eylemeleri için tenbih ve tekid eylemek babında fermanı âli şanim sadir olmuştur buyurdumki hassa bostancılarım haskilerimden kîdvetülemai lüvel akran Hacı Hüseyin hasaki zeyyede kaderuhu hükmü şerefimle vusul buldukda bu babda vechi meşruh üzere şerefyafteyn

sudur olan fermanı vacibül ittibaının ve lâzımül imtisalin mazmunu itaat makrurunile amel olasin şöyle bilesin âlâmeti şerife itimat kılâsın tahriren fievâilî şerri ramazan liseneti. 1115

KOSTANTANIYE
Limahruse

KAYABEY CAMİİNE DAİR

Kitvetül kuzatî velhükkâm madenî fazlî velkelâm Balıkesir ve Edremit kadıları zide fazlühuma tevkii refii hümayun vasil olucak malum olaki elhaleti hazihî senki Balıkesir kadısı sîn babî saadet meabima mektup gönderüp nefsi Balıkesirde vakî merhum kaya bey bina edüb emri âli ile cami olan mescidi şerif evkafına vakfiyei mamulün bihasında kasabai mezbur kadıları nezzar tayin olunup evkafı mezbureden kuzai Edremit de vaki olup bey bağçası demekle maruf olan bağçe harabe müşrif olup eşcarî müsmired n nesnesi kalmayup kabile intifa olmadığı ecilden canibi vakfa şeyi kalil ayd olup lakin mezkûr bağçe kütâ kitatalibine verüldüğü takdirce beher sene vakfa otuz kırk bin akçe mahsul müteveccih olup ve halâ vakfı mezbur mütevellisi olan Mehmet ve bir murtazika vakf ve ehli hibre ve bigaraz müslimin mübaşeretleriyle marifeti şerile fûrûht olunup bağçe mezbureden hasıl olan meblağı beynennas cari olan üslüp üzere için zimemi nasa tefrik olunup hasıl olan erbabı vakfın havayicine ve mühimmatına sarf olunup mahsulü vakfa külli vüs'at gelüp ve erbabı vezayife dahi vazifeleri tamam müzdat üzere vasil olduğundan moda dahi külli asası cemile izharî mümkün olduğu ecilden bu bapta emri şerifi âli şan reca eylediklerin bildirmişsin imdi buyurdumki hükmü şerifi vacibüttesrifim vardıkta bu apda gereği gibi mukayyet olup göresiz filvaki vechi meşruh üzere amel olunmak

enfe' ve her vechile evla ve elyak olduğu ehli hibre ve bigaraz müslümanla mülaşeretleriyle tamam zehir ve bahir oldu olbapta vechi meşruh ve müktezayı şer'î şerif her ne ise icra edesiz ve vakfa garar ve ziyan terettüp olmaktan begayet ihtiraz edesiz ve bu bapta medhali olmayanları dahlettürmeyüp işlemiyeni bildürüp ve temerrüt ve inat eden ve muhtacı arzolanı yazup arz edesiz. Ve badettanzim bu hüküm vakfı mezbur mütevellisi yedinde ibka edüp âlâmeti şerife itimat kılâsın. Sene 1002

OKÇUKARA MESCİDİNE DAİR

Nişanı şerif âli şan hükmü oldurki.

Balıkesir mahallâtından Okçukara mahallesi mescidi şerifine eshabı hayrattan Ali efendi nam sahibül hayır müceddeden menber vaz'idüp cami şerif olup hatibi yevmi tayin olunmak lâzım ve mühim olmağla erbabı istihkaktan işbu rafîi tevkii refi işşanî hakani mevlâna hafız elhaç Ali halife her vechile layık ve mahal ve müstahak olmağın tevcih olunup yedine müceddeden beratı şerifim verilmek babında kadı naib olan mevlâna evliya zade Ahmet zide ilmehü arz itmeğın vechi meşruh üzere sadaka idüp bu beratı hümayun saadet makrunu verdim. Ve buyurdum ki badelyevn merkum varup zikrolunan camii şerifte hatip olup hizmeti lâzımesin mer'î ve müeddi kıldıktan sonra yevmi iki akçe vazife ile mutasarrıf olup vakfın hayratı ve devamı ömrü devletim için duaya müdavemet göstere. Şöyle bilüp âlâmeti şerile itimat kılalar. Tahriren fi 1148

ŞAMLI İSMAIL MESCİDİNE DAİR

Balıkesirde vakî şamlı İsmail mescidinin cemaati kesir olup her vechile camii şerif olmak mahal ve münasib olmağla ma-

halleri mezbursakinlerinden esbabu hayrattan Miralay sabık Ali ağabın Halilnam sahibül hayrat mescidi mezbure müceddeden me-nber vaz edüb camii şerif olmağla müceddeden hatib nasbütayın olunmak lâzım ve mühim olmağın erbabı istihkakdan ve sulâhadan işbu rıfıi tevkiî refiüştanı hakani İbrahim halife her veçhile lâıyk ve müstahak olmağın yemi bir akçe vazife ile tevcih olunup yedine müceddeden bsratı şerif verilmek babında najb mevlâna esseyyit Hüseyin zide ilmehü arz etmeğın mucibince sadaka edüb bu beratı humayun saadetet makrun verdim ve buyurdumki badelyevm. Merhum İbrahim halife varub zikrolunan camii şerife hatip olup hizmeti lâzimesin mer'ı ve müeddi kıldıktan sanra yevmi bir akçe vazifesile mutasarrıf olud vakfın dahi devamı ömrü devlet.m için duaya müdavemet göstere şöyle bilüp âlâmeti şerife itimat kıla tahrirrenfi sene : 1171

Camii şerifi mezbur tulen v arzen 1 ma(?)kırk zira olup etrafı erbaa divarlarının iki tarafı müşerrefi harap olmağla tamire muhtaç olup ve derununda (?) kible canibine mehazı canibinden taş sütunlar dibalarından (diblerinden) kemer endahtile yekdiğere pent olunmuş zülcehaheyn murabbaiyüş şekil zahır hale nazaran kiliseden mütebeddil bir mabedi kadim olup minaresi halen kaim ve metin ve serbülend olmağla ancak külâhı tamir dört etrafında yine arzan kırk zira ve tulen on zira mıkdarı sundurma dahi bina olunmak üzere camii mezburun tecdidi ve tekmili her minvali muharrer min haysül mecmu otuz bin kuruş üzerine keşif ve mesaha olunmuş olduğu malûm edayi rahimanele-ri buyrulduktaki emrû ferman zerrin alile-rine menut.

Camii şerifi mezburun minelkadim şadırvan ve mai carisi olmamağla kurp ve

civarında vakı ve kimesnenin mülkünde ve vakfında olmağın Orhan oğlu çeşme-sinden ceryan eden mai leziz kesir olup çeşmei mezkûr (müstevfi idare yere?) ettikten sonra fazlası daima ve müstemir (müstemiren) esvaka cereyan ile telef olmağın olduğundan çeşmei mezbure cereyan eden mai ma'nin fazlasından bir masura ab ifraz ve bissühül ittisali camii mezburede tevzi için üç beş musluk vaz' ile bir sagır hazine inşasına dahi emrû fermanları susduru mütahsen ve emri sevab idügü

**

camii atik masrifatiçün divan tezkeresidir

Halâ Balıkesiri naibi faziletli efendi ve mütesellimi saadetli ağa ve vucuhu ehali ve sair iş erleri badesselâminha olunmur. ki bundan akdem tamir ve termim olunmuş olan kasabai mezkûrede kâin Yıldırım Byasit han tabe serah hazretlerinin camii şerfin hini itmamında marifeti şer' le rüyetolunan masarifatına oltafta olan vakfı mezkûr ve kuralarının iki senelik hasılatından mahsub ve takas olunmak üzere suret verilmiş ve işbu otuz beş senesi kurahai mezkûrenin zabtû temessükü darbhaneyi amireden canibi hazreti sadaret-penahiye ledel ihale temessükü mezkûr bu tarafa iasal buyrulmuş bu suretli camii mezkûre olan masarifatı nemikdardır bu tarafakurşuncunun masarifatı on iki bin altı yüz on beş kuruştan badetteslim kusuru matlub olan bin dört yüz yirmi dört kuruş dereile bir kit'a mümza defteri ve bir kit'a vukuu üzere mâni şer' tahrir olunub darbhaneyi amireye edai deyu olunmak için serian bu tarafa irsale dikkat eyleseniz için işbu tezkereidivan tahrir ve irsal olunmuştur bîminhü taâlâ vusulünde ber mucibü teskere amel ve hare-

kete mübaderet eylemeniz emri hazreti Velinimetimdir 1235

Kethüdai Darbhane-i Limahruse

Medine-i Balıkesirde vaki cennetmekân merhum ve mağfurunleh Sultan Yıldırım han hazretlerinin nice müddenberi bil külliye harp ve viran olan camii şerif ve mabedi münâfieri müceddeden bina ve ih a ile () azime icra buyrulmasın iradet aliye taallük etmekten naşı camii şerifi mekûr ebniye ve sukufu ahvaline matla erbabı vukuf marifetleriyle yeğân yeğân keşf ve mesaha ve miktarı masarifi tamiri ve vakfı mezburun senevi iradı ve mürtezklarının keyfiyetleri alâ veç-hissihha hakikatı ilâm ve defteri takdim olunması babından bu defa şeref efzayışı hife sudur olan emri alişane imtisalen sukuf ve edniye ahvaline matla medini mezkûrde mevcut bilcümle mımaran ve nec-ceran ve keşfe memur harameyn müfettişi efendi dağleri tarafından kâtip Hüseyin efendi ve nazır ağa vs kulları tarafın mürşıl Bostanı Halil ağa ve halâ Karası sancağı müteellimi aga kulları ve bu dağleri (Voyvodaları) vesair vucuhu belde ve ehli vukuf umumen camii şerifi mezkûrun üzerine varlıp cümle marifetile yegan yeğân keşf ve mesaha olundukta camii mezbur evelki siyak üzere cevanibi erbaa divarları kârgir ve sakafı ahşapdan kurşun puşideli olmak üzere ebniyesi için lâzım gelen ecnası kereste vesair levazımatın defteri sıhhat eseridir ki berveçhi ati zikrolunur.

2550 Bigadiç kazasında kâin Alaçam demekle maruf cebelden akçılar kirisi tabir olunur tulen arzen () 16 zara' kirışlik için ağaç nakline muhtaç olmağla (adet 105) (fi 30)

2625 Tulen 10 zara' orta kirışı (Adet 105) (kuruş 25)

525 Tulen beşer zara'a dördü birlik ağaç (adet 105) (fi 5)

2000 Altı birlik ağaç (adet 1000) (fi 2)

3000 Kuruşun tahtına belit biçmesi tahta (3000) fi 1)

1750 Tavan tahtası (adet 3500) (fi 2)

13050

600

1000 Penerlere çerçeviye (çerçevelik) ve camları ve tepe camları.

530 Divarlar için tamir olmağa iktiza eden alçı (çı) (kese: 1000) (fi 2)

550 Sıva için mermer kireci (kise 2000)

20350

9650 Münhendim ve halâ mevcut olan atik kurşunları asitaneyi aliyeden müstekilen kurşuncu vürudu ile bu tarafta kal ve müceddeden döküldüğü surette kâfi vafi ofacağı ihbar olunmağla.

30,000 Ve binai mezkûr için iktiza edecek amele yevmiyeleri ve levazımatı saire ve masarifi müteferrika zimninde işbu mıkdar mebaligh hare ve sarfına dahi muhtaç idüğünden cümle ehli vukuf ittifak ve bilittihaz ihbar eyledikleri.

PAŞA SULTAN TÜRRESİNE DAİR

Medine-i Balıkesirde medfun merhum Paş sultan zaviyesinin berat şerife ile mütevellisi olan işbu sahibülkitap Ali ağa meclis şerde madeni kelâm ve ta'biri an-hülmeram idub halâ mütevellisi olduğum Paşa sultanın turbesi ve etrafında olan divarları ve imareti bilkülliye harab olmuştur. Kibeli şer'den üzerine varulup münhedim olan mevazı muayene ve müşahede olup ve ne mertebe harç ve sarf ile tamir ve ihya olacağı takvim ve tahmin olundukdan sonra tarifi şer Ahmet yedine ihyasın izin verilmek muradıdır dedikte küttabı mahkemei şerifeden mevlana Mustafa efendi irsal olunup oldahi ahvali

beyyineye kemal vukufu ve şüuru olup zeyli kitapta esamileri mestur olan müslimin ve hassa mimarlarından usta safer ile mahalli mezkûre vardıkta merhum mezkûrun imareti bilküllîye münhedim olup arsaı bayza kaldığı müşahede ve türbesinin dahi kurşunlaının bazı mevazii tecdide muhtaç olup ve etrafında dajren madar havlusunun üç tarafında vaki olup tulen yüz zırra' ve arzan üç zırra' behesabi şatranç üçyüz zırra' havlu divarları bilküllîye münhedim olup müceddeden ih-yaya muhtaç olduğu müşahede olunduktan sonra mimarı mezkû ve sairleri imareti mezkûrenin müceddeden ihya olunması her bir arabası onar akçadan üçyüz araba taş ve her bir danesi birer kuruştan sekiz taban kerestesine ve her bir danei birer rubudan sekiz makraşlığa ve her bir danesi sekiz akçadan yüz hatıla ve her bir danesi üçer akçeden ikiyüz yarmaya ve bini ikişer kuruştan dört bin pedavraya ve ikibin akçalık çiviye ve her bini ikişer kuruştan altı bin kiremit ve kapu tahtalarına ve pencere tahtalarına ve kullablarına ve parmaklarına üç kurşuluk keresteye ve ırgadiye ve meccariye ve taamiye on beş kurşu ücrete muhtaktır. Ve bundan akal ile vücuda gelmez deyu jema ve ittifaklarına ve merhumu mezkûrun türbesinin kurşunlarının tecdide muhtaç olan mevazii ve sıvaya ve kaluşu yedi kurşu harç sarf ile olur deyu jema' ve ittifak ittiklerine ve zikr olunan üçyüz arşun divar ve her bir arabası onar akçe ile yüz araba taş ve bir danesi sekiz akçeden yüz kuşak olacak hatıl ile ve divar üzerini örtmeğe her bini ikişer kuruştan dört bin kiremit ve üçyüz akçalık çiviye ve ustaya ve ırgadiye ve neccariye ve taamiyeleri on beş kurşu ile olur bundan noksan ile olmaz deyu icma' ve ittifak ettiklerine mevlâna mezbur mahalinde keşf ve tahrir ve maan irsal olunan emin

Mehmet ile gelüp alâ vukua meclisi ser'de ihbar eylediklerinde mutevelli mezbure türbei mezkûrenin kurşunlarını ve divarını ve imaretini tahmin olunduğu mezkûr minval üzere tecdide ve tamiri ve olmikdar meblâğı harç ve sarfına ve indelihtiyaç istidaneye ve dikkat zâferi ilmey vakfeicua izin besle ma vaka bittaleb ketp olundu fi şehri cemaziyüllevvel 1087

İMİR BEY ZAVİYESİNE DAİR

Nişani şerif sultani hükmü oldurki Balıkesir kazasına tabi Okuf nam karyede vaki karesi evlâdından merhum İmir bey vakfeylediği zaviyeyi evlâdından Aziz (Üzeyr) in oğlu hacı Mustafa ve hacı Mustafanın oğlu Hamza ve Hamzanın oğlu Eyüp fevt olup zaviyesinin tevliyeti ve zaviyedarlığı vakfiyei mamulün bihasına batnan bade batın karnen badi karn evlâd ve evlâdına meşrut olmağı olarak vakıftan müteveffayı mezbur Eyübün kızları işbu rafii tevki refişşanı hakani Saliha ve Fatıma ve Ayşe bintü Eyüb nam hatunlar beratı humayunumla yedlerinde olan hucceti şer'îye vakfiyei mamulün biha mucibince şartı vakıf üzere mutasarrıflar iken ahardan Abdullah nam kimesine evlât munkarizdir ve bi berattır deyu hilâf inha ve bir tarikle olup mezburane külli gadir eylediği kazai mezbur ahalisi meclisi şer'e ihbar etmelerile ref olunub gerü mezburlara kemakân ibka ve mukarrer kılınmak babında kadı naibi mevlâna şeyh Mehmet zide ilmehu arz itmegin bermcebi şartı vakıf sadaka edüb bu beratı humayunu verdim ve buyurdumki varup mezburlar evlâdiyet ve meşrutiyet üzere kemakân berveçhi iştirak zaviyedar ve mütevelliler olup hizmeti lazımlerin mer'i ve müeddi kıldiktan sonra vezifei muayyenesile mutasarrıf olup vakfın ve dahi devamı ömrü devletim için düaya müda-

vemet göstere olbapta fert manî ve müzahim olmaya şöyle bileler alâmeti şerife itimat kılalar tahriren fi: 1112

MERHUM VE MAĞFURUN LEH PAŞA SULTAN TKKESİNİN KEŞİF HÜCCETİDİR BENAMI ESSYYİT MEHMED ÇELEBİ

Medinei Balıkesride vaki merhum ve mağfurun leh Şah sultan türbesine bilfiil beratı padişai ile türbedar olan esseyyit Mehmet çelebi meclisi şer'e gelüp takriri kelâm edüp merhumu mezkûr türbesi mukabelesinde vaki olan tekyede bu ana gelince vakıf mezraasından hasil olan aşarı şer'iyeden tabhi taam olup fıkara ve mesakin intifa' edegelmisler iken sabıka türbedar olan Emine hatun vakıf mezrasından hasil olan aşarı şer'iyeyi eklü bel' ve kendi masarifine sarf edüp zikr olunan tekyeye bir fert gelmemekle harap olmuştur halâ yedimde olan emri âli mucibince zikr olunan tekyenin üzerine varulup Keşfütahrir olunmasın talep ederin dedikte bu fakir zeyli kitapta isimleri muharrer olan müslimin ile zikr olunan tekyenin üzerine varup nazar olundukta bilküllîye harap olup ancak eseri binası baki kalmağın muayene ve müşahade olunduktan sora ehli mahalleden olup vukuf ve suuru olan bigarez kimesnelerden vakiülhal istifsar olundukta Mehmet bin Hasan ve Mehmet bin Mehmet sair cemmi gafır filvaki zikrolunan tekye mukaddema mamur olup ve zikrolunan mezraadan hasil olan aşar ile tabhi taam olunup fıkara ve mesakin intifa' üzereler iken mezbure Emine hatun türbedar oluktan sora hasil olan aşarı kendi eklü bel' eyleyüp tekye harap olmuştur deyu alâ tarikuşşahnade haber verdikleri mahüvel vski' hıfzûlmakal ketp olundu tahriren fi evaili şehri cemaziyül evvel lisene-ti tis'a ve sittin ve elf

PAŞA SULTAN TEKEYESİ KEŞFİ BENAMI ESSEYYİT MEHMET ÇELEBİ

Medinei Balıkesirde medfun merhum ve mağfurun leh Şah sultan türbesine bilfiil beratı padişahi ile türbedar olan esseyyit Mehmet çelebi bin İbrahim mahfili kazada takriri kalâm ve bastü meram edüp merhumu mezburun türbesi mukabelesinde vaki vakıf tekyesi ve muttasıl iki bap hücresi mururu eyyam ve şuhuru? duhur ile bilküllîye üzerlerinin sakfı ve ceman divarları münhedim olup ancak eseri binası kalmağın yedimde olan emri âli mucibince üzerine varulup nemiktar akçe ile müceddeden bina olunur ise tahmini sahîh ile tahmin olunduktan sora vakfı mezbure mali ahar olmamağla mezraasından hasil olan mahsulünden istifa olunmak üzere malimden binaya izni şer'i talep iderin dedikte bu fakir medinei mezburede beratı şerifle mimar olan Hüseyin bin Abdülkadir ve zeyli kitapta muharrerül esami olan müslimin ile zikr olunan tekyenin üzerine varulup badelmüşahade mimarı mezbur Hüseyin tahmini sahîh ile tahmin idüp mezkûr tekyenin ve iki bap hücrenin üzerlerine örtüsü kiremit olmak üzere müceddeden binası lâzım gelen divarlarına tas ve hatıl ve kiriş ve kiremit ve çivi ve üstadiye ve taamiye ve sair mevazii adidesinde pencere ve kapı tahtaları ile ceman 15000 akçaya tahmini sahîh ile tahmin ve noksan ile ademî husulünü ihbar ve tayin ettiğinden maada mahalli mezburede hazırlanan ebniye ahvalini alim olan bigarez müslimin dahi muharrer üzere içtima ve ittifak ettikleri mahalinde tahrir olunduktan sonra mezraai mezbure mahsulünden istifa olunmak üzere malinden bina ve tamir mütevellî mezbure izin berle mahüvelvaki bittaleb ketbolundu Tahriren fi evaili cemaziyülevvel liseneti tisa ve sittine ve elf

Türkiyede Su Ve Ağaç Meselesi

Yazan: CENAP REFİK ORKON

Buraya kadar kısaca verilen izahata göre, anlaşılıyor ki Türkiyede yağmur düşen bölgeler, yağmuru bol sahalar şarki ve garbi karadenizle marmara, garbi ve cenubi anadolu mintakalarının sırasıyla aldığı su miktarı yanında bilhassa orta anadolunun yağmur noksanlığı göze çarpar.

Suya kanamayan bir vücudun devamlı su ihtiyacı gibi toprağında bir susama ve kanma hassası vardır. Yağmurların düşme şartlarının azalması veya bu şartların değişmiş olması gibi sebepler izaha değer.

Su meselesi bütün dünyayı alâkadar eden ve çoğaltılması zaruret halini alan bir meseledir. Arzımızın geçirdiği uzun varlıkları arasında muhakkak dırki suyu bol olan yerlerin değişen muhit şeraiti ile suyun gaip olduğu yerlerde ve hasseten suyu olmayan yerler içinde su bulma çareleri ile sulandığı görülmektedir.

Orta Asyada yaşamış koca Türk medeniyetinin kuruluş vaziyetinin gayip olmasını Türk denizinin izah olunan şerait dahilinde kurumasından sonra başlar. Dünya çevresinin sulak yerlerine giden ve oralarda yerleşerek medeniyetlerini kuran Türklerin mahmul oldukları zikâ ve kabiliyet inkişafının bu günkü medeniyet temellerinin kurulmasında amil olmaları hep bu sebeplerin neticesidir.

Suyun gayip olduğu yerde hayatta gayip olur. Doğduğu yerde hayat ve medeniyetin doğması ve parlaması görünür.

Arzın birçok harici ve dahili hâdise-

lerinin şeklini değiştirmesi gibi bu değişmelere bir taraftanda insanların sebep oldukları malûmdur. İnsanlar arzın beyenmedikleri veya işlerine uygun gelmediği vaziyetlerini kendi ihtiyaçlarına uydurmayla çalışmak istemeleri ve yapmaları arzın şeklinin değişmesinde sonuncu bir tesir olarak sayılır.

Yaşamak için, insan, nebat ve hayvan teneffüs eder. Bu yaradılışın tabii bir kaidesidir. Teneffüs, bu üç maddede teşekkülleri tarzları ile olduğu gibi dağ, taş, tepe, ova, yayla, orman, deniz, gibi bir çok maddelerin birleşmesinden ibaret bir kara parçasının yeşillikler arasında akan bir nehir veya derenin muhitindeki geniş bir ovada veya dağın heybet gösteren bakışlarındaki büyüklükte, gözün alabildiği kadar giden ve hatta günlerce uzayan koca bir ormanın vücuda getirdiği sevgi dolu, neşe dolu bir kara parçası. İşte bunlarda yaşamakta ve bir varlık göstermekte olan değerli köşelerdir.

Bu kara parçalarının teneffüs etmek ihtiyacında bulundukları tabiidir. Bu vazifeyi ormanların yapması yaradılışın bir neticesidir. İnsanların teneffüsünde ciğerlerin havi olduğu kudret ve hayat gibi ormanlar da karaların teneffüs vasıtaları ciğerleri hükmündedir.

Karalar üzerinde susuzluğun bulunduğu yerleri çorak bir hal alan kara parçalarında suyun kaybolması bu yerlerde faal olarak yaşamış zengin orman dalgalarının kaybolmasından ileri gelmiştir.

Bilhassa orta Anadolunun gösterdiği

kuraklık ile bu kuraklığın hasıl ettiği korkuducu neticelerin yanında memleketin diğer ormanı bol mintakalarında da orman yangınlarının, keyfi ve lüzumsuz kat'iyatın önüne geçmek zamanındayız

Memleketimizin orman cehetile zengin parçaları şimali anadoluda, garbi ve cenubi anadoluda bulunmaktadır. Ormanın çıplaklığı yanında şark bölgesinde pekaz bulunan orman çehresi Türkiyeyi istikbal hayatı yönünden kordutacak mühim bir hâdisedir.

Arazi kazanmak için, odun ve kömür yapmak için maden ocaklarında, demiryollarında kullanılmak için baltası elinde ormanda, korulukta kırılan ve kesilen koca gövdelerin yanında taze ve genç boyların devrilmesi ne acınacak bir manzaradır

İnsan gibi yaşayan ve insan gibi teneffüs eden bir ağacın merhametsizce kesilmesi cehaletin veya menfaatin yer ettiği fikirleri kazandırmak için orman yangınlarını vukua getirenler kanun nazarında ağır mesuliyetleri olması tabiidir.

Ormanlardan kesilen ağaçların fennî usuller dahilinde hükümetin vazettiği kanunî esasat dahilinde olmakla bilhassa son çıkan orman kanunile de memlekette bu merhametsizce kat'iyata nihayet verecektir.

Baharın ılıkılığı arasında yeşillenmeğe başlıyan, çiçek açan ağaç tepeden tırnağa kadar insanların ruhu için ve sonra insanların menfaatleri için süslenmiş ve baştan başa faydalı olmakta bulunmuştur. Gölgesinde oturmak suretile serinlemek meyvasından istifade etmek, ağacından odun, kömür çıkarmak ssayı aleminde şu veya bu ihtiyaçlarımızda kullanmak fikirleri karşısında herkese boynunu bükmüş olan ağacın keremgârlığı, lütfkârlığı yanında yaptığı z tahribata acımak memleketin iklim şartlarını korumak arzusu ile dikkat etmemiz lâzımdır.

Dünyanın en mühim tezyinrtından olan

ormanlar dağlarla ve azametkâr bulutlarla boy ölçüşecek yegâne ve mühim bir maddedir. Ağaçların muhtelif manzaralarından teşekkül eden gümlerinin belâğat ve zenginliğinin güzelliği ne denizlerin kudurmuş dalgalarında ne de dağların baş döndürücü yüksekliklerinde vardır. Ormanların verdiği emniyet ve hattâ sükûnet hissi ve saadetini başka birşey veremez

İnsanlar ilk doğdukları zamanda kendilerine sığınacak yeri ağaç kavuklarında bulmakla ilk me'vayı burada bulmuştur. Hattâ ibtidai insanların ilâhî düşünceleri ne kadar varan ve mukaddes bir fikir ve ruh haline giren ağaç beşer hayatının bir kaç misli uzaklarında bir hayatı vardı.

bununla beraber ormanlar memleketin ve milletin malidir. Bu sebeple ağacı korumak memleket mefhumunu kazanmaktır. Suyu gayip olan memleketler kuraklığa ve binnetice ölüme mahkûmdur.

Marifet memleketimiz bu cihetten pek talisizliğe uğramıştır.

Hakikat olarak Türkiyede orman miktarını tayin mümkün değildir çünkü buna dair yapılmış hak ki ölçüler henüz elde bulunmadığından memleketimizde orman vusati hakkında bir fikir vermek güçtür.

Mamafih iyi ve kötü noksan veya yanlış olmasına rağmen eskiden mevcut bazı rakkamlar üzerinde dolaşmakta faydadan hali değildir.

Türkiye 750 bin K.ında bir saha içindedir. Bu sahada orman miktarını yüzde on kabul edersek 75 bin kilometrelik bir orman sahasının vücudu anlaşılacakla tabii taksimatıda böyledir.

Baltalık H. 37,500 Karadeniz Mailesi

25,000 Akdeniz »

6,000 Vasatî Ana »

6,500 Şark Vilâ »

75,000 K. M.

Görülüyorki şarkta ve orta anadoluda

orman miktarı pek azdır. Bu rakamlar yağmur sahaları ile mütenasip bir tarz takip eder. Karadeniz ve Akdeniz mailesinde yağmurların ziyade oluşundan dolayı buranın nebatatıda bol ve zenginedir.

Şarkın ve bilhassa Orta Anadolunun susuzluk vaziyeti pek elim bir hâdisedir. Susuzluğun ölüme geçmek ve yağmurları çoğaltmak mecburiyetindeyiz.

Muhtelif yağmur alan bir kaç şehrimizi tekrar misal alıyorum.

Balıkesirin rasadını Kapsüdde olduğundan 929 934 miktarları vasatı 555.7 metredir.

929	591	M. M
930	523	
931	608	
932	430	. 4
933	710	. 3
934	371	. 6

Kütahya 934.929 vasatı M. M. 402

929	430	. 1
930	584	. 0
931	548	. 3
932	341	. 9
933	486	. 9
934	324	. 2

Eskişehir vasatı yağmurları M. M. 315

929	302	. 4
930	243	
931	381	
932	193	. 2
933	440	
934	334	. 4

Konya bu senelerin vasatı M. M. 282.6

929	351	. 6
930	379	
931	419	. 3
932	143	. 7
933	239	. 7
934	262	. 3

Bu rakamlar üzerinde görülüyor ki her sene düşen yağmurlar miktarı eibetle diğer seneler derecesinde olmadığı gibi yukarısında da değildir. Bilhassa iç anadoluya doğru Kütahya, Eskişehir, Konya ve daha içerileri hep aynı susuzluğa mukavemete çalışıyor. Bu susuzluk seneler geçtikçe artmak tehlikesini görecektir istidadında olduğunu kaydederek endişe etmeliyiz.

Orta Anadoluda bugün yaşayan kuraklık vaziyetinin eski zamanların hayatında muhakkak bol suları yaratan dağları, bayırları şimalde anadolu dağlarına cenupta ise Turoslara kadar uzayan geniş bir muntakada ormanları bol ve rutubeti çok olan bu yerler bugün kederengiz bir manzara ve korku verici bir tip halindedir.

Dağlarda kireç tabakalarının beyaz beyaz ve yğın halinde görünen çıplak arızaları eski zamanlardan beri garbe doğru ve yine garpten şarka doğru yapılan istilaların hasıl ettiği korkunç neticeler arasında tahribata uğriyan ağaçların yerlerine bir yenisi konmamıştır. Mütetadi bir tahrip olan istilaların yanında eski hükümetlerin memleket fikrile hareket etmeyen idareleri altında baltasını rast gele boynunu bükmüş ağaçlara, ormanlara dalan cahil ellerin kesdikleri dallar kâfi gelmiyormuş gibi köklerinden çıkardıkları ağaçlar nihayet şehirlerden gerileye gerileye uzaklaşmıştır.

Bugün şehirlerin civarında ve bazılarının arkasını dayamı bulunduğu sırtlarda ve etrafını çeviren dağların diplerinden tepelerine kadar gördüğümüz çıplaklık heman bütün şehirlerimizin durgunluğu hepizi hüznüyle alâkadar eder.

Şehirlerimizin civarında ne gezecek ve nede oturacak kadar ağaçtan mahrum çıplaklıklar karşısındayız.

Babalara sormak kâfidir. Aceba bundan kırk sene önce, altmış sene önce

düşen yağmurlar bugün düşen miktar karmıydı yoksa fazlamıydı? Muhakkak ve hem çok fazla cevabını alırız.

İnanalımki susuzluğa gidiyoruz. Yukarıda bahsettiğim rakamlarda susuzluğa gittiğimizi ifade ediyor. Bütün dünya memleketleri aynı endişe halinde kıvrılıyorlar; buna karşı da su bolluğuna kavuşmak içinde memleketlerinde orman yetiştirmeye çalışıyorlar ve muvaffak oluyorlar.

Orta Anadoluda Konya ve Haymana yaylalarının üzerinde gayip olan suyun toprak altında bulunluğunu hesaba katılmaktadır. Konyada 931 de başlayan kuraklık 32 de de aynen devam etmiştir. Bu senelerde çiftçinin çektiği sıkıntı ile açlıktan kırılan hayvanatın neye uğradığını hatırlatmak isterim. Konya ovasının sulanmak suretile hiç olmazsa yağmurun noksanlığı telâfiye çalışılacak ve bu sularla mahsul ve orman yetiştirilecektir.

Konya valisinin sulama işlerine dair bir beyanatını hep b raber okuyalım:

[18 Mayıs 936 cumburiyet gazetesinde]

Su ve sulama işlerine gelince: Buna lüzumu olan ehemmiyeti veriyoruz. Gayemiz bundan sonra kuraklık yüzünden göz yaşadökmeyecek, fakirleşmeyecek bir vaziyete gelmektir. Çiftçimizin yağmur beklemek için göze diktiği gözlerini ve göke kaldırdığı ellerini de toprağa çevirmek istiyoruz.

Yağmur yağsın, yağmasın. Ziraat hayatımızda bunun ehemmiyeti olmayacak.

Bu maksad uğrunda birçok fedakârlıklara katlanarak çalışıyoruz Silile ve Altınap barajları ve sondajlar için lüzum olan makineler iki aya kadar Konyaya gelmiş bulunacaktır Vilâyetin mütehas-

sis jeologu tarafından jeolojik harita yapılmış ve sondaj yerleri tesbit edilmiştir.

Karaman mntakasında ilk arteziyen tecrübelerini yakında yapmağa başlayacağız. Mütetassıslar Toros dağlarının eteklerinde bulunan Karamanı arteziyen kuyuları için çok müsaid yer olarak kabul ediyorlar. Arteziyen kuyuları işlerine nihayet on güne kadar başlıyoruz. Makineler çok büyüktür. Ancak yedi vagonla nakledilebiliyor. 16,50 santimetre kutrunda ki boruları üç yüz metre derinliğe kadar indirecek kabiliyettedir. Şimdiye kadar mütehasız mühendislerin yaptıkları araştırmalara göre Karaman mntakasında toprak üzerine çıkabilecek tazyikli su vardır. Karamanda elde edilecek muaffakiyete göre bu arteziyen kuyuları Vilâyetin her tarafında açılacaktır.

Vilâyet bir de sontaj makinesi almıştır. Bu makine bir tank üzerine yerleşmiş olduğundan istediğimiz yere müşkülâta uğramadan nakledebileceğiz. Bu makine 59 milimetro kutrındaki boruları 675 metro derinliğe kadar gömüyor. 9 satimetro kutrındaki boruları 300 metro derinliğe kadar indirmektedir. Makinelerimiz yalnız suyu bulmakla kalmıyacak, bizi toraklarımızdaki madenlerimizden de haberdar edecektir. Bu makinelerle yalnız içme ve sulanma sularını değil, madenlerimizin miktarını ve cinsini de bulup kat'i olarak öğreneceğiz. Hazırlığımız iyidir. Ümitlerimiz, hayale değil, fenne ve ihtisasa dayanıyor. Bu gün için suya ve nüfusa muhtac olan Konya, suya kavuşur kavuşmaz derhal nüfusunu da tabiatile artırarak memleketin en zengin ve mürffeh bir parçası olacaktır. Tabiatile mücadelede muvaffak olunamayacağına inanmıyoruz.»

MUHARREM HASBİ

(Yazıcı oğlu-Küçük)

K. Kâni Akpınarlı

İlim ve edebiyatta cidden mümtaz bir mevki işgal edeceği bir zamanda ve genç yaşında ölen yazıcı oğlu Muharrem Hasbi 1298 (1883) senesinde Balıkesirin Marlı mahallesinde doğdu Babası abacı esnafından ve yazıcı oğullarından Hacı İmaildi. Hasbi, daha mektep sıralarında ve çocuk denecek bir yaşta iken şiir yazmağa başladı Merhum akranları arasında ahlâkının temizliği ve zekâsının keskinliği ile temayüz etmişti.

İptidai tahsilini bitirdikten sonra Karesi idadisine girdi. 1317 (1901) senesinde idadiyi birincilikle bitirdi.

Muharrem Hasbi, mektep talebesi iken hocalarının ve üstadlarının şiirlerine tahmisler ve nazireler yapardı. Bu meyanda edebiyatımızın cidden iftihar ettiği üstâlarından Recai zade Mahmut Ekrem merhumun (Zemzeme) isimli edebî serine 3 Ağustos-1320 de aşağıdaki takrizi yazdı:

Hamei muciznümayi Ekreme sad aferin
Aleme çünkü getirdi böyle eş'arı behin
Şüphesiz taktır ider zevki aşıyanı edeb
Her sözü her şiridir zira anın hikmetkarın
Her kelâmı Pür safası neş'ei fermayî kulûp
Cümle eş'arı dîlârası anın gayet hazin
«Zemzeme» bence nedir? bir mahzenî ilmi
edep
Anda olmuş oilveger her dürlü şiri nevze-
min
Adeta vecd âveri erbabı dildir her sözü
«Ekrem» e mahsusdur elbette bu üslûbu
güzin
Şu sitayişler ile âsarı kiymettârının

Eylesün hakkın eda kabîlmi bu abdî kemîn
Mithatinde her ne söylersen yine azdır ana
Hem zebânî âlem seninle bunda HASBİ ol
emin.

Hasbi bu takrizi yazdığı zaman henüz talebe idi.

Şiire ve bi'hasa ilme şiddetli bir meylî vardı. Merhum mektep saatlerinden hariç vakitlerinde hemen hiç boş durmaz mütemadiyen okurdu. İlme olan merakı edebiyattan fazla idi. Maamafih edebiyatla da iştigali vardı.

Merhum; O devirde karesi mutasarrıflığında bulunan kıymetli profesörlerimizden Mehmet Ali Aynînin teşvikiyle "ih yai ulûmı,, kısmen terceme etmişti.

Hasbi idadiyi ikmâl ettikten sonra Balıkesirde Hacı ali medresesine girdi. Orta medrese müderrisi Mehmet Asım ve hacı Ali medresesi müderrisi Balıkesir müftüsü merhum Osman Nuri efendilerden ders okudu. (Dürusu Mürettebe) hocası mumaileyh Mehmet Asım' dı. Farisiyi Osman Nuri merhumdan öğrendi. İcazet zamanında İstanbula giderek bir sene kadarda Tokatlı hoca Şakir efendinin derslerinde bulundu.

Hasbi bir taraftan ders okuduğu gibi bir taraftan da ders okuturdu. Pek ateşli ve fevkalade zekâyâ malik olan merhum İsta buldan âvdet ettikten sonra Balıkesir ulemasından olan kainpederi müftü Abdullah Esat efendi merhumdan ayrıca (Meani) ve (Aruz) öğrendi.

Muharrem Hasbi, gazetecilik meslegi-

ne de intisap ettisede ömrü vefa etmiyerek, taş basma ile ve H. Basri Çantayla çıkardıkları [Balıkesir] gazetesi daha ikinci sayısında, siyah satırlarla onun acı ölüm haberini yazdı.

Merhum, okumağa çok düşkündü. Elinden kitap eksik olmazdı. Hem okur, hem okudugunu arkadaşlarına ve talebesine okuturdu. Zagnus Mehmet paşa camiinde de ahlâkî ve içtimâî mevzeler vermeğe başlamıştı.

Muharrem Hasbi, memleket gençliğini bir arada ve toplu bir halde görmek arzusuna düştüğünden yine onun teşvikiyle Balıkesir de (Tenviri Efkâr) namile bir kulüp te'sis etti. Zagnus paşa caminin arkasında ve Edremit caddesi üzerinde bulunan bu kulübün reisi Muharrem Hasbi idi.

1327 (1911) senesi ramazanında yirmi dokuz yaşında ölen Muharrem Hasbi halûk, Necip, hatırnûvaz maddeten ve manen çok temiz bir zat idi. kimseyi incitmediği gibi kimsenin incilmesini de sevmezdi. Merhum uzun boylu, ince ve narin yapılı, siyah sakallı idi. Boyunun uzun olmasından dolayı kendisine (uzun Hasbi-kuru Hasbi) derlerdi.

El yazısı ile olan şiir mecmuasından bazı parçaları aşağıya koyuyoruz.

I

Gözler:

O gözlerdir beni her ruzu şeb nalân eden
gözler
O gözlerdir beni hicrile ziefğan eden göz-
ler
Beni vakti şebabımda firaki eyledi şâir
Demadem derdi firakatle beni sûzan eden
gözler
Sabahı nevbahar asa eder âlemleri mesrur
Beni kim sûzünaki ateşi hicran eden göz-
ler

Çekinmiş sürmeler hem çeşmi ahudan olun-
maz fark
O gözlerdir bu dünyayı bana zından eden
gözler
Kulübü aşıkı bir şamzede cezb eyliyor hakka
Nigâhı mestine her an beni hayran eden
gözler
Tükenmezmi aceb bu aşkı çeşmi yâr tahas-
sürle
Perişandır beni hem böyle serkerdan eden
gözler
Bütün seyr eyliyen uşşakını dilhun eder
HASBİ
O gözlerdir beni mecnun gibi giryan eden
gözler

Hocası büyük Muharrem Hasbi'nin bir gazeline naziresi:

II

Galiba atfı nazar kılmış yine ruhsare dîl
Dardine bilmem nice sabr eylesün avâre
dîl
Çâk çâk olmuş serâpa şamzei dîldârdan
Nolduğun bilmez yine feryad eder biçare
dîl
Sineî sad pâresin açmış de eyler ahü zar
Merhamet kıl işte gelmiş aşkını ikrare dîl
Ey cefayı aşk ile gönlüm perişan eyliyen
Sabr ider hem sırrını açmaz yine ağyâre
dîl
Kıl terehhum ahü zar eyler yetiş imdadı-
ma
Ateşi aşkınla olmuştur bütün sad pâre dîl
Açma ey neypare sende derdi bidermanımı
Şimdi düştü şimdi destî hançeri şaddare
dîl
Sine çâktir ruzü şeb mecnun gibi feyat ider
Halini bilmem nice şerh eylesün dîldare dîl
Aşkına bent olduğu demdir ider kendin
harap
Başlamış şimdengeru bîn dürlü ahu zare
dîl
Haps olunmuş sineye bilmem nedir isyanı
kim

Meskenin tahrip ider başın urur divare dil
Aç yüzün arâme gelsün derdimendin ey
Lütf ile bak mübtelâdır zahmei düşvâre

kalbime çok yâreler açtı o hunî gözlerin
muztarıptır iptilâdan talii bedgâra dil
Bir nigâhı iltifatın aşka olmaz nasip
Rahı aşkında perişan oldu ey mehpâre dil
Kajl olmazmış benim pakizei vicdanıma
Neylemiş bilmem acep ol düşmeni hunhare

Ruzü şeb efgan ile bulsun safâ gayri gönül
Eylesin âh müptelâdır bir vefasız pâre dil
Zapta imkân yok sereşkim dideden cûş
eylesin

Hemdem oldu her saharde bûlbülü bîdare
dil

Manî feyzim olurmu güftegûyi düşmenan
İttibâ ettikçe HASBÎ pertevi didare dil

III

Firak:

Yakdı canâ cismimi ahnâı süzünü firak
El'aman olsun negüç bir an imiş âni firak
Bunca demdir gerçi yandım ateşi aşkınla ben
Şimdi tesir etti oldum şimdi giryani firak
Zevki dünya ıftirakınla haram olsun bana
Oldu bundan böyle üftaden perişanı firak
Ağlasun biçare gönlüm ağlasun leylü nehar
Başıma dünyayı zından itti niranî firak
Vechi tâbânın beni sermest iderken ruzü

şeb
Şimdi gitti göz önünden oldu pinhani firak
Desti a'dadan neler çektim neler ey nev
civan

Hatıra gelmezdi derdi âteş efşanı firak
Şimdi kaldı bir hayali ruhfeza gönlümde
âh

Tesliyet bulsun anınla kalbi nalâni firak
Didei üftade gândan ihtifa ittik heman
Kapladi uşşakını emvâcî ummani firak

Yerler açtı cigergâhımda aşkı âteşin
Bari olsaydım senin râhında kurbanî firak
Ey dîli biçare matem eyle budan sonra
sen
Çün sana oldu bu âlem gayri zindanî firak
Ağladıkça eşki çeşmim dembedem cûşan
olur

Hasıl eyler sanki bir dehşetli tufanı firak
His edince ıftiraku hasreti canânı âh
HASBÎya kâşani dil oldu viranı firak

IV

Tahmisi gazeli Nedim

Nedir ol hüsnü vechin sen mehi tabânımı-
sın kâfir

Aceb iklimi hüsne bir şehi zişanmısın kâfir
Bakılmaz rûyüne hiç afeti deveranmısın kâfir
«Tahammül mülkünü yıktın helâgü han-
mısın kâfir

«Bütün dünyayı yaktın ateşi süzanmısın
kâfir»

Senin ey dilrûbı uşşakına bilmem nedir
nâzin

Verir üftadene başka meserret cevre ağzın
Tahayyürde bıraktı âlemi ol hüsnü mümtazın
«Kız oğlan nazı nazın şehlevend avazı ava-
zin»

«Be'âsın ben de bilmem kızmısın oğlanı-
sın kâfir»

Dökerken tiri müjgânınla âlem içre çok
kanlar

Haram olmuştu hatta aşka zevki gülüstanlar
Yakarken kendi hüsnünle cibanda bir nice
canlar

«Nedir bu gizli gizli ahlâ çaki giryanlar»
«Acep bir şuha sende aşkı nalân mısın kâfir»

Sana kim bazı kimse sevgili canım deyu
söyler

Dahi aşıkların söylerse sultanım deyu söyler

İşittim bazı hem derde dermanım deyu
söyler
«Sana kimisi canım kimi cananın deyu
söyler»
«Nesin sen doğru söyle canmısın canan.
mısın kâfir»

Acep kim geldimi hiç sen gibi bir şuh
dünyaye

Ki hüsnün gıpta bahş olmaktadır âlâ vü
ednye

Sana baktıkça bin şâdi gelir uşşakî şeydâye
«Niçün sık sık bakarsın öyle miratı mücellâye
«Meger sendahi kendi hüsnüne hayran mısın
kâfir»

O honharile bir dem HASBÎya gülzare git-
miştım

Ana ol anda cümle aşkımı ilân etmişim
Cefa gördükçe andan ahu feryadıyla bit-
miştım

«Nedim zarı bir kâfir esir etmiş işitmişim»
«Sen ol cellâdı din ol düşmeni iman mısın
kâfir»

V

Gazel

Firkati canan ile dil ateşi hicrettedir
El'hased ol rinde kim dildarına vuslettedir
Anlaşılmaz hikmetin yarab nedir esbabı âh
Âkilü danâyı âlem daima mihnettedir
Dar gelir dünya bedende olsa cüzli inhiraf
Zevkiğün gün âlemi haleti sıhhattadır.
İhtilât ettikçe yoktur kurtuluş âlâmdan
Şimdi rahakvarsa ancak köşei üzlettedir
Asdika beyninde ciddiyetmi kaldı her
biri
Düşmen âsâ diğerin ahvalini gıybettedir
Kadri gittikçe teali itmede şüphenmi var

Her kese karşı o kim ibrazı mahviyette de-
dir
HASBÎya fevkinden elbet naili şefkat olur
Daimâ ol kimse kim madununa şefkattir

VI

Bir manzume

Atfı nazar it âleme gamhane değilmi
Encamını fikr eyle ki virâne değilmi
İnsaf ile dünyayı düşün var mı vefası
Dilbeste olanlar ana divane değilmi
Bilmem nasıl aşüfte olursun şu cihane
Her zerresi insanlara bigâne değilmi
Tevzi umur itmelisin hazreti hakka
Çünkü nazarın hikmeti pinhane değilmi
Madameki ezvaku lezaiz de beka yok
Tûli emelin cümlesi efsane değilmi
Âdem ne için çekmededir bunca küdürat
Son mercii ta hazreti rahmane değilmi
Bihude çeker dağdağai âlemi insan
Ziraki telâş ettiği bir nane değilmi
Erbabı fezail niçe bin derde giriftâr
Şadî dehir ekseri nadâne değilmi
HASBÎ ne ehemmiyeti vardır ne sefası
Dünya kl benî Âdeme bir lâne değilmi

Muharrem Hasbî'nin yukarıdaki man-
zumemesi hocası Osman Nuri'nin pek ho-
şuna gitmiş olmalığı onu taktiren aşağıdaki
kıt'ayı yazmıştır:

VII

Ey şâiri nevsale sadef dinee sezasın
Her söylediğin ârifâ dürdane değilmi
Ruhî dahi olsa bunu takdir ider elbet
Elfazu meannisi hakîmâne değilmi
Nuri sana yar yaver olur idi ne çare
Biçarenin ahdü demi pirane değil?

ÂŞIK ÖMERİ'DEN.

KOŞMALAR I

Tophyan: HALİL SEZAI

Oğlan eder gelip geçmedi
Yayladan yaylaya kuşlar uçmadı
Bu yaz bahçemizde güller açmadı
Ballı yemiş verir dalların hani.

Ömeri kulun eder seyran eyleme
Hüsnüne kul edip hayran eyleme
Ocağımız yıkıp viran eyleme
Arıların noldu balların hani.

××I

Ağalar sizede söyleyem önce
Kabımız kacağımız pazara kaldı
Doksan üç yılına girdik böylece
Artık öte yanı nazara kaldı

Obamızda itler ürüdü
Yaylam zı toz dumana bürüdü
Yiğitler moskofa cenge yürüdü
Biz gibi kötüler bozara kaldı

Der ömrü üç otuzu buldu yaşımız
Ger bulğur aşını kesmez dişitoiz
Bu gündengeri bizim işimiz
Azrajl penilen Hızıra kaldı

Semai

××II

Gel dilber karar eyle
Yol biter geze geze
Menevşeyi saldurdun
Kâhküle düze düze.

Sendemi yarsız kaldın
Aklım başımdan aldın
Beni dertlere saldın
Dal boyun süze süze

Bu yana gel, buyana
Gel güzel girme kana

Ömrü kulun sana
el eder bize bize

××III

Gel ey dilber kan eyleme
seni kandan sakınırım
Kandan değil ey sevdiğim
Seni candan sakınırım.

Adın duymamam elden
Medhin duymayam dilden
Doğan aydan esen yelden
Seni günâen sakınırım.

Tabibim hışımla bakma
Ben kulun otlara yakma
Yanağına güller takma
Seni gülden sakınırım.

Halden anlar haldeşim var
Yoldan gelir yoldaşım var
Bir küçücük kardeşim var
Seni ondan srkınırım.

Der ömrü yarı gördüm
Tazelendi bütün derdim
Sen bir kuzu ben bir kurdum
Seni benden sakınırım

××IV

Tanrı kendin övmek için
Sana bu mah yüzü verdi
Gül kokulu saçlarını
Gicelerden süzüverdi.

Keklik türetti dağında
Bülbül ah etti bağında
Gül üstüne yanağında
Kâhkülünü düzüverdi.

Kullarına ibret için
Seni bana kısmet için
marallara nisbet için
O gamzel gözü verdi.

Hazer etme kurbanından
Bezdi yiğitler canından
Yedi derya mercanından
Dişlerini diziverdi

Ana unuttu beşiği
Tuza batırdın kaşığı
Öldürmek için aşığı
Bu çekilmez nazi verdi

Yolum düştü şahdan yana
Adımız koydum divana
Bu ömrü kulun sana
Seni bana yazıverdi.

××V

İl bir yanda bayram eder.
Benim gözüm yaşmı ola,
Bu feleğin sitemleri
Çekme inen başmı ola

Ben bir eivan yitirdim
Bu canı bedenden itirdim
Aklım başımdan götürdüm
Deli gönül hoşmu ola.

İllerimizde bir idin
Anasız yetim büyüdün
Sana kul olan yiğidin
Yüreciği taşmı ola.

Beyler inen divan duram
Seni alan hakka soram
Selvi boyun nerede bulam
Öyle keman kaşmı ola.

Ömrü başımız derdde
gittin biz kaldın mihnette
Sen gibi horiler cennette
Meleklerle eşmı ola.

××VI

Şu yayladan inen kızın
Boyu selvi dala benezer
Gider kışın gelir yazın
Yavuz akar sele benzer

Gelinin gözleri hasta
Kız cefalar eder dosta
Gelin şerbet ezer tasta
Kız petekde bala benzer

Gelin kıza eder gücü
Kız geline bulur suçu
Gelinin ibrişim saçı
Kızın sırma tele benzer

Gelin ider adım hori
Kız da meleklerden biri
Gelin ak çiçekli kurn
Kız tomurcuk güle benzer

Kul Ömeri kapınızda
Deli gönül uapınızda
Burec burc kokunuzda
Irga eden yele benzer.

××VII

Sevdiğim Bu top gülleri
Dost bağından dere geldim
Burmalı zülfün teller.
Yar saçına vere geldim.

Ettim ey güzel gel beri
Senden kalmam asla geri
Sevdiğim nezli dilber
Yol boyunde göre geldim.

Gönül gülünde kalalı
Şaha ılara şah olalı
Lebinden balın alalı
Ben murada geldim.

Der ömrü dert açanı
Bağışla yiğit suçunu
Yarın ibrişim saçını

Ben dizime sere geldim

××VIII

Şu bağıma nice taşı
Basdım ağlayı ağlayı
Gurbet elde gözüm yaşı
Akar çağlayı çağlayı

Hatırım soran olmuyo
Yaran selâmım almıyo
Gözlerimde fer kalmıyo
Yolun sağlayı sağlayı

Yüce dağlardan aşarım
İlden ile ulaşırim
Derviş gibi dolaşırim
Sinem dağlayı dağlayı

Der ömeri kulunuzdan
Yar geliyor solumuzdan
Gel geç bizim yolumuzdan
Yazman bağlayı bağlayı

××IX

Hüçviye

Allah bilmedikden geri
Kul ne bilr halimizden
Verdik ateşe ocağı
Duman tütmez çalımlıdan

Yaylalı çadır konaklı
Ne düşünür yörük aklı
bir ağacız çok budaklı
Kiriş olmaz dalımızdan

Ayrılalı karardan biz
Ayrı düşdük yardan biz
O cins hayvanlardan biz
Beyler korkar nalımızdan

Obamız dineldi göçmez

Hiç kimsecik derdin açmaz
Yaylamızdan bir kuş uçmaz
Kervan geçmez yolumuzdan

Der ömeri halim eyi
Gücendirman sakın beyi
Doldururuz biz peteği
İl geçinir balımızdan

××X

Hicviye

Sözüme uyupta gülmeyin ağalar
Gözün bilinmeyen kışda görülür
Vezirin ettiği yüreğim dağlar
Lokma hamur kusur dişde görülür

Serden geçüp sırdan geçmemek gerek
Gökten düşer gibi düşmemek gerek
Ahır zamandayız şaşmamak gerek
İş güç bilmeyenler başda görülür

Beğim sakın şöyle böyledir deme
Sefa eyleme cefa eyleme
Geydiği abaya bakup söyleme
Yörgün kıymeti işde görülür.

Hayvanın nerde çaksan orda bulursun
Nolursun ağabeyim sende nolursun
Abdesi yanlış âl kâfir olursunuz
Hoca oruç bozar hoşda görülür

Vezir bize gelir görmek dilemez
Kalbur elek amma unu elemez
Hiç kimse kimsenin için bilemez
Yağın götülüğü aşda görülür

Der ömeri gelüp geçdide yıllar
Beğim henüz ilde kilmadık karar
Rüşvet için bizde mai mül re arar
Ölü gözünde yaş düşde görülür

Beyaz Köşk

Asfalt caddenin üstünde dört nala yanından geçmişti. Meraklandığım bu güzeli gözümle takip ettim. Biraz sonra uzaklaşan bu gölge köye dönen yokuşun üstünde kaybolmuştu.

**

Baharın güzel bir günüydü İçimde sabırsızlanan bir duyğunun götürdüğü tenha bir yoldan sonra genişleyen ve bir ucu denize varan tarlanın yeşillikleri arasında adeta koşma keşme gitmişim. Aradığımı bulamayınca, sağa giden aralık bir yolun nihayetinde gözükten asfalta doğru yörüdüm; biraz öteden Suadiye dönüşü bir mahşer arasına karıştım. Yolun iki yanını takip eden tramvay ve ortada koşan, bağırarak otomobillerin gürültüleri insanın yürümesine o kadar güçlük veriyordu.

Nihayet tramvay yolunun dış kenarında giden bir kısım halk arasında yolumu buldum. Yolun, sol tarafındaki çayırın ortasından benim tarafıma doğru sürat koşusuyla gelen kır atın üstünde onu tanıdım. Herkes bu gözle bakıyordu ve sanki yine herkes bu isportmen gözele aşık olmuştu. Kalbinde boşluk duyanlar bunu oraya koymak için neler düşünüyorlardı. Koşanlar ve benim tarafıma doğru gelenler artmıştı.

Yeşil gözlerinin süzgün bakışlarında, hilâl kaşlarının üstüne yatırdığı ve arkaya uzattığı kumral saçlarını, gri kasketinin topladığı bir güzel yüzle ve gri bir biluzun altında süvari beyaz bir pantolon; mahmuzlu siyah bir çizmenin parlak duruşile dikkati çekmişti.

Biran için gözlerim gözlerine ilişti, elindeki ince deyneğini atına deydirdince, dört nala üçtu.

**

Sabah sislerini yırtan güneş etrafı

Ba. Mükerrrem Kâmil Suya

aydınlattığı bu bahar gününde yaşamak isteyen her mahlukun gönlünde uyandırdığı tazelikler his olunacak kadar görünüyordu. Bu güzellikleri ne kadar seviyordum. Her sabah erkence, bir çayırda öbürüne ve daha öbürüne atlayarak bu zamanın serinliği arasında yeşilliklerden, cıvıltılardan, kokulu ağaçlardan hayat kazanırdım. Hele yorulupta köye dönerken mutlaka köyün asfalt geniş caddesinden gidiyordum.

Görünen köşkler, ne varlık yaşamış ve yaşamakta devam etmiş gönül yuvalarıydı. Çeşit çeşit çamların ufuklara doğru çizdiği helezunları seyir etmeğe bayırlırdım. erguvanlar, hanım elleri, akasyalar, salkımlar... gibi bütün bir bahar hayatını uzatan rengarenk çiçekler ve kokulara doymak bilmiyerek hayrandım. Bütün bahar, benim bu tarz yaşayışımı görenlerde ve tanıyanlarda da bir ilgi uyandırmıştı.

İstasyondan biraz ötede sağa saptığım okul sokağının ağaç, çiçek, yeşilliklerin güzellikleri arasında giderken solda büyük demir parmaklıkları açılan bir kapının geriye uzayan ve beyaz bir köşke varan iç yolu üzerinde onu gördüm.

Sabahın alaca sıcağında lüle lüle dağınık kumral saçlarının arasında gülümseyen yeşil gözleri, o muhteşem duruşile ve bakışlarıyla sanki etrafını selamlamıştı. Kapu önünden uşağı çekildi; sürat koşusuyla rap, rap, rap koşan atın üstünde bir bahar güneşi gidiyordu.

Mayıs 1935 Göztepe

C. R. Özkon

İnan hoca

OSMAN BALKIR

—VIII—

Bi vamiş, bi yokmuş. Evvelzaman içinde bi melmekette bi koca karı ile bi kocadam vamiş. Bunnan bi oğlu ilede bir kızı vamiş.

Koca karı ile kocadam hacıya gitmek isteyolamış. Oğlanıda berabe götürceklemiş emme kızı bırakacak kimse kalmamış düşünmüşle taşınmışlar. Nihayet memleketin en inanlı hocası olan İnan hocaya kızın yağ, tuz gibi yiyecek şeylerini bırakarak ve kızı İnan hocaya inanarak hacı yolunu tutmuşla.

Onlar hacıya gide dursunla biz İnan hoca ile kıza bakam:

Kız evden hiç çıkmıyomuş. Yemeklik, yağ, tuz gibi şeyleri İnan hoca alır, getirir, kapının aralığından kıza verirmiş. Böylece epi bir zaman geçmiş.

İnan hoca bir gün kıza yine şunu bunu götürmüş. Nasılsa kapının aralığından kıza görmüş. Hemen tutulmuş, aşık olmuş. kendi kendine, her neye mal olursa olsun kızı ele geçirmege karar vermiş. Fakat kız ne evden dışarı çıkıy, nede pencereden olsun görünmeyomuş.

İnan hoca nihayet bi cadoloz karı bulmuş. kıza göndemiş, kendisi de bi günlüğüne bi hamam kiralamış.

Cadoloz karı eve gelmiş, yalvarmış, yakarmış. Nihayet kapıyı açtırıp içeri girmiş. Biraz oturup dereden tepeden konuşmuş. Kıza kendisini biraz sevdirdikten sonra demişki:

— A kızım seni böyle güzelliğinle evde hep kapanup duracenmi? Bak dışarda düvün, bayram var. Gel seni götürüyüm. Biraz gezer, eglenirsin, sonra ben seni yine götürem. Bir az gezer, eg-

lenirsin. sonra ben seni yeni getiririm.

Kız bir türlü evden çıkmak istememiş emme, koca cadoloz bin dereden su getirmiş. Nihayet kızı kandırmış; evden dışarı çıkamış. Başlamışla yürümeye.. emme kız kurnazlık yapmış. Cebgene kumdarı doldurmuşmuş. Gidekene yola kumdarı dökmüş. Başına bir iş gelise kum darılana baka baka evi bulabilsin diye..

Koca karı kızı doğru hainama götürmüş hamamın kapısını açmış:

— Sen önden gir kızım, bende geliyom, demiş. Kıza girmiş. Fakat gire girmez kapı kapanmış İnan hoca hemen kapıyı kilitlemiş. Kız düşürüldüğü tuzağı anlamış emme öyle zamanda elden ne geli..

İnan hoca:

— Kız bana teslim ol!. Dimiş. Kız bakmışki kurtuluş çaresi yok.

— Peki. Demiş. Sana teslim olurum emme benim: «Kime teslim olusam evvelâ yıkayayım, sonra teslim olayım» diye sözüm vaki önce seni yıkayayım, sonra ne istersen yap!.

Kız başlamış İnan hocayı yıkamağa.. Başına okadar sabun sürmüş, o kadar sabun sürmüşki hocanın her tarafı sabun köpüğü içinde kalmış. Kız hemen bütün kurnaları tıkamış. Geyindiği gibi hamamdan kaçmış. Gelikene attığı kum darılarına baka baka evine dönmüş:

İnan hoca kızın yaptığı oyuna çok kızmış, hemen babasına bi mektup yazmış mektupta: «Kızının kötü olduğunu, insanlardan başka köpeklede çatışmağa başladığını» yazmış. Adamcık ne bilsin; inanmış. Hemen oğlunu çağırmış mektubu

göstemiş ve:

— Hemen şimdi yola çık o orospuyu öldür; etini parça parça et!. Öldürmeden gelisen hakkımı helal etmem, dimiş.

Oğlan yola çıkmış gece dimiş yürümüş, gündüz demiş yürümüş. Nihayet memleketine gemiş. Kimseye görünmeden doğru evlene gitmiş. kapıyı vurmuş. Kız

— Kim o?. Dimiş. Oğlan:

— Aç, benim, ağabeyin.. demiş. kız inanmamış, yine duzağa düşerim diye korkmuş; açmamış. Oğlan en son parmağını anahtar deliğinden sokmuş, kız, kardaşının yüzüğünü görünce tanımış; kapıyı açmış. Oğlan içeri girmiş. İnan hocanın mektubunu anlattıktan sonra:

— Söyle bakam, dimiş. Ne oldu?

Kız İnan hocanın yaptıklarını anlatmış. Oğlan başlamış ağlamağa. Kız:

— Ne ağlayon ağabey? Dimiş. Oğlan:

— Ne ağlamayayım. Ben seni kesmege geldim. Hadi hazırlan bari seni bi dağda bırakem seni, buralara dönme, bende senin gömleğin bir hayvan kanına bula, bubama götürüm demiş.

Kızla oğlan çıkmışla yola. gide gide bi dağ başına vamişla. Orda ağlaya ağlaya birbirinden ayrılmışla. Oğlan bubasının yanına gitmiş, kıza dağ başında kalmış.

Kız biraz dağ başında oturup ağladıktan sonra bakmışki akşam oluyo geceyi burda, dağ başında geçirirse canavarlar onu parçalayacaklardan korkmuş. Koşa koşa dağdan inmiş. Bi çeşmeye gemiş. çeşmenin başında büyük bi çınar ağacı vamiş kız hemen o ağaca çıkmış. geceyi orda geçirmek istemiş.

Güneş artık batmak üzere iken çeşmeye atlı bi adam atını sulamak için gelmiş, at tam su içeceği vakit ürkmüş, birden şaha kalkmış. Adam ne diye ahıra bakmış bide ne görsün: Ay parçası gibi bi kız.. (Acaba nerde) diye öteye beriye bakarken kızı ağaçda görmüş:

— İnmişin, cinmişin? demiş. Kıza:

— Ne inim, ne cinim; senin gibi bi insanım. Demiş, adam:

— Öyle ise in aşağı.. berabe benim evime gidem. demiş, kız inmiş. adam ata binmiş, kıza da atın sağrasına atmış meger o adam bi çobanmış. Kulbeye gelmişle. Çoban kıza süt vemiş, peynir vemiş, kız karnını doyurmuş.

Biraz konuştuktan sonra çoban kıza:

— Bana teslim ol!. demiş. kız kendi kendine:

— Belânın birinden kurtuldum. birine çattım. demiş. sonra:

— Peki. Ben sana teslim olurum emme arkandaki elbiseleri çıkı ben geyem, bakam yakışacakmı?. Sonra ata binem, şuracıta bir iki dolaşem; bakam binebilecekmiyim?.

Çoban razı olmuş, çıkmış esvabları kız geymiş çobanın esvabları. atlamış ata. alanda bi dönmüş, gelmiş çobana:

— Allah ısmarladık.. demiş. bi defa daha dolaşmış yine gelmiş çobana:

— Allah ısmarladık.. demiş, bi defa daha dolaşmış. yine gelmiş çobana:

— Allah ısmarladık.. demiş, atı dolu dizgin salıvemiş. Çoban arkasından bağır-mış, çağırmış, aldırış etmemiş, sürmüş atı..

Gide gide bi ormana vamiş. orda da o memleketin beğinin oğlu ovlanıyomuş. Kızı görmüş. Çoban esvabları içinde onun kız olduğunu tanımış, almış evine götürmüş. Kızla evlenmiş. Üç çocuğu olmuş.

Gel zaman, git zaman kız başlamış günden güne zayıflamaga. Beyin oğlu bi gün sormuş:

— Hanım, sen günden güne zayıflayon nen va, diye. Kıza:

— Ah beğim, demiş. Ben zayıflamiyemde kim zayıflasın, demiş, benimde anam babam, kardaşım va. Dört yıldır görmedim onları. Görcem geldi. ona üzülyom

da undan zayıflıyorum.

Beyin oğlu:

— Peki, ben seni gönderem, demiş. Yol hazırlıklarına başlamışla. Beyin oğlu kızın yanına bi arap katmış. Şehrin dışına çıkmış:

— Haydi güle güle git, güle güle gel! Diye uğurlanmış.

Az gitmişle, uz gitmişle, dere, tepe düz gitmişle. gemişle bi orman içine, ormana girince arap demişki:

— Kadın bana teslim ol!

— Olamam.

— yavrunu keserim,

— Kes.

Arap tutmuş çocuğun birini kesmiş, atmış. bir az daha gitmişle. Arap yine:

— Kadın bana teslim ol! Demiş.

— Olamam.

— Çocuğunu geserim.

— Kes.

Arap çocukları birini daha kesmiş. Az daha gitmişle, arap yine:

— Kadın bana teslim ol!

— Olamam.

— Bu çocuğunu da keserim.

— Kes.

Arap onuda kesmiş. Biraz daha gittikten sonra arap yine:

— Kadın bana teslim ol demiş. Kızda:

— Peki, demiş, yalnız beş dakika izin verde bi su dökeyim, demiş. Arap:

— Kaçarsın demiş. Kız:

— Ayağımdan urganla bağla! Demiş. Arap razı olmuş. Ayağından urganla bağlamı. Kız bi çalının arkasına varınca hemen ayağından ipi çözmüş, çalıya bağlamış, kendisi başlamış kaçmağa.

Arap beklemiş, beklemiş, bakmış ki gelen giden yok. İpe tutuna tutuna gitmiş bide bakmışki ip bi çalıya bağlanmış. Kız ortalada yok. Dönmüş melmekete gemiş. Beyin oğlu:

— Ne oldu, yerine götüdünmü? diye

sorunca:

— A beğim! Dimiş. Bilmezmişin bayır kuşu bayırda, çayır kuşu çayırda. Dağdan geldi; yine dağa kaçdı.

Beğin oğlu çok üzülmüş. Ağlamış, sızlamış amma ne fayda. Uçan kuş gitti bir defa. Tutulmazki..

Biz gelem kıza:

Kız dağda, ormanda dolaşırkene eski bir çoban esvabı bulmuş. Yeni esvabları çıkarmış, geymiş onları. Bide eski kalpak bulmuş. Onuda geymiş başına, saçları koymuş içine. Olmuş tam bi çoban. Gide gide babasının melmeketine vemiş.

Doğru evlene gitmiş. Fakat kendini tanıtmamış onladatanyamamışla Kız sesini değıştirmiş. Bubasına:

— Beni çoban alımısınız? diye sormuş. Bubasıda:

Ne eyi oldu bize bi badi çobanı lâzır-
dı. Ge seni tutam. Demiş. Kızı badi çobanı tutmuşla.

Biz gelem beyin ogluna:

Beyin oğlu karısının kaçmasından çok üzülmüş. Günlece, aylaca ağlamış "bakmış-
ki ağlamakla geri gelmeyo. bari onutayım
diye seyhata çıkmış. Yanına kızınıda al-
mış. Bi çok melmeketler gezmiş, dolaşmış.
Bi türlü karısını unutamamıo.

Geze geze kızın melmeketine gemişle kızın babasına konuk olmuşla.

Akşam yemekten sonra her kes odaya toplanmış. İnan hoca ile çobanda odada imiş. demişleki her kes bildiği bi masal anlatsında vakit geçirem.

Her kes sıra ile bi masal anlatmış. Sonunda sıra çobana gemiş.

— Hadi bakam çoban! demişle. Sıra sana gedi. Sende anlat bi masalda dinle-
yem.

Çoban:

— Ben bi garip çobanım. Masal bil-
memki anlatem, demiş. Kızın bubası ile efes:

— De naz etme çoban. Sende bi şe anlatıve. sırayı bozma! Demişle, bu sefer çoban:

— Ben anlatırım emme kapıla kilitlen-
cek anahtarları konuga verilecek. Masal bitmeden hiç kimse dışarı çıkmayacak. Dimiş. Odadakilede;

— Peki.. Demişle.

Kız başından genleri anlatmağa başla-
mış Tam laf İnan hocaya geldiği vakit İnan hoca:

— Benim su dökecem gedi. Demiş. çoban:

— Yok, dimiş. kavlimiz öyle değildi. Masal bitmeden bi tarafa gitmek yok.

İnan hoca sesini çıkaramamış. kız ma-
salına yine devam etmiş. laf arabın yap-
dıklana gemiş bu seferde arap:

— Bana izin verin. Su dökmeğe çık-
cam, demiş.

begin oğlu, çobanın, garısı olduğunu bubası ile gardeşi de kızları olduğunu an-
lamışla hepsi birden araba çıkışmışla.

Yap donunal diye.

Çoban masalını bitirdikten sonra ba-
şından kalpağını atmış. Beyin oğlu:

— Benim karım! Demiş. Bubası:

— Ah kızım! demiş. kardeşide:

— Ah kardeşim! demiş, boynuna sa-
rılmışla.

İnan hoca ile araba sormuşla:

— kırk katırımı istesiniz, kırk satırı-
mı? onlarda:

— kırk satır düşmanlamızın boynuna
olsun. Bize kırk katır verinde binem gi-
dem bu diyardan.. Demişle.

Bunun üzerine İnan hoca ile arabı kırk
katırın kuğruguna bağlamışla. Dağdan
dağa salıvemişle. İnan hoca ile arap kırk
parça olmuş, her bi parçası bi dağda kal-
mış.

Beyin oğlu ile kız yeniden kırk gün
kırk gece düğün yapmışla. Kızın melmek-
etinde kalmış halâda geçinip duruyola-
mış.

Onla ermiş muradına darısı dostla ba-
şına...

VEREM.

Dr. KADRI YETKİN

— XII —

Gençlerin, kâhillerin ve yaşlıların korunması

Gençlik çağına erişenlerin de verem tehlikesinden korunmaları gerektir. Gençlik devresinde ve bilhassa bulûğ çağında veremin fazla yıkım yaptığını gör. müştük. Gençliği bu yıkımdan korumak sosyal bir ödevdir. Zengin aile çocukları refah içinde tahsillerini ikmale muvaffak olurlar ve mevsim icabatına göre sıhhi vaziyetlerine uygun düşecek muhitlere giderek daima açık havada yaşamak fırsatını temin edebilirler. Bunlar için yalnız bir tehlike vardır; sefahate kapılmak ve içkiye düşkün olmak. Akli başında olan bir genç ise bu tehlikeden kendi nefsinin her yakıt koruyabilir. Hayatını çalışarak kazanmak ihtiyacında olan gençleri korumak ise sosyete terettüb eder. Bunlara hayatta takip edecekleri sağlık yolu göstermek lâzımdır. Bunlar sıhhi hallerine uygun, yorgunluk vermiyecek ve vücudun mukavemetini kırmıyacak bir mesleğe veya sanata girerler. Daima sıhhi şartlara tabi olarak yaşarlar. İstirahatı ve beslemeyi ihmal etmezler. Futbol gibi yorucu ve hırslı sporlardan sakınarak tenis, izcilik, açık havada fizik eksersizler, teneffüs jimnastikleri yaparlar. Pazar ve tatil günlerini kırlarda, bağ ve bahçelerde geçirirler. Sigara ve içki kullanmaktan mutlak surette çekinmelidirler. Okullar, atölye ve fabrikalar daima tıbbî bir kontrole tabi tutulmalı, genç talebe ve amelenin mesaisi, yorgunluk dereceleri tetkik edilmelidir. Okullarla amelenin çalıştığı ve oturduğu yerlerde hıfzısıhhat şartları ta bık edilmelidir.

Gencin yaşı biraz daha ilerleyipte kâhil yaşa erişince yine aynı muntazam ve sıhhi hayatı takibedecektir. Yalnız orta yaşta iki mühim mesele başgösterir: Askerlik ve evlenme.

Veremli aile çocukları ile hafif şekilde verem geçirmiş bulunanlar ve zayıf, nahif olanlar askerlik hizmetinde sıhhi hallerine uygun bir şekilde muamele görürler, aşikâr verem olanlar ise bu hizmetten af edilirler.

Evlenme meselesi. — Çok büyük bir ehemmiyetle tetkike değer. Veremlilerin evlenmesinde göz önünde bulundurulacak noktalar; hastalık mikrop çıkaracak derecede, açık verem şeklinde olmayacaktır, açık veremliler katî surette evlenmekten menedilir. Hastalık ateşli seyretmiyecektir, faal afeti olanlar evlenemez. Evlenebilmek için hiç bir verem araz ve alâmeti bulunmamalı ve görülmemelidir, vücut zafiyeti olmamalı, en aşağı iki senedenberi vücut ağırlığından kaybedilmiş bulunmamalıdır.

Bilhassa genç kızların evlenmesi çok büyük bir ehemmiyeti haizdir. Çünkü maruz kalacakları gebelik hali veremi uyandıran ve faaliyete geçiren en mühim bir sebeptir, doğum ise hastalığı büsbütün alevlendirir. Emzirmede vücudu kuvvetten düşürerek sönmüş bulunan verem mikroplarını canlandırır. Bu sebepledir ki evvelce ne şekilde olursa olsun verem geçirmiş bulunan bir kadın evlendikten sonra gebe kalmamalı, kaldığı takdirde çocuğunu emzirmemelidir.

Karı kocada veremi birbirine bulaştırabilirler, mamafih evliler arasında veremin baş göstermesi korkulacak kadar fazla vakı olmaz.

Evlilikte takib edilecek hayat pek ziyade itinalı ve ihtimamlı ve bütün hıfzısıhhat şartlarına uygun olmalıdır. Kadın gebe kaldığı takdirde katî istirahatata konulmalı ve uygun şekilde beslemelidir. Daima bir doktorun nezareti altında bulunacak, sıhhi vaziyeti sık sık kontrol edilecek, lüzum hâsıl olduğu anda derhal sun'î hava tedavisine başlanacaktır. Katî bir zaruret hâsıl olduğu takdirde de, gebelik üç aylığı geçmiş olmamak şartıyla, çocuk alınır, bu suretle vukuu melhuz bir felâketin önü alınmış olur.

Kâhillerin hastalığı çocuklukta alınmış bulunan ve zamanla uyuşmuş, kapanmış olan bir verem afetini canlanmasından ibarettir. Bunun için orta yaşta korunma bir özgülük gösterir. Gençlikte ve orta yaşta veremden korunmak için sönmüş bulunan verem mikrobunu alevlendirecek sebeplere meydan vermemek gerektir. Mikrob saçan veremlilerle sıkı, samimî ve mükerrer temaslarda bulunmaktan sakınılmalıdır. Hasta odasına sık girmemeli, hastaya fazla yaklaşmamalı ve oda da fazla kalınmamalıdır.

Zengin membalarla karşılaşmamak ve kütleli bulaşmalara maruz kalmaktan sakınmak lâzımdır ve mümkündür. Fakat hafif bulaşmalardan, arızî, tesadüfi olan ve az miktarda basil verici bulaşmalardan sakınmak hayat icabatı imkânsızdır ve doğru da değildir. Sonradan her hangi bir suretle ve sebeple vukua gelecek zengin ve kütle halinde bir bulaşma tehlikesine karşı koyabilmek için vücudun az miktarda mikrobula aşılınmış ve bu sayede muafiyet kazanmış bulunması faydalıdır. İleri yaşlara kadar, nasılsa hiçbir suretle aşılamamış olan, vücuduna hiç verem basili girmemiş bulunan bir kâhil, günün birinde herhangi bir suretle kütleli bir bulaşmaya maruz kalırsa, bu halde verem, hastalığa ilk yakalanan

ufak bir çocuk veremi gibi, had, süratlı ve şiddetli seyrederek ölümle nihayetlenebilir.

Umumî harpte Afrikadan Fransaya nakledilen zenci askerler arasında adeta salgın şeklinde verem vakaları baş göstermiş ve fazla vefiyat görülmüştü. Bu mahlûklar o zamana kadar, veremin müntezir bulunduğu insanlarla temasta bulunmadıkları için vücutlarına verem basillerinin tesirlerine karşı bâkir bir vaziyette bulunuyordu. Muafiyet ve mukavemet kudretinden mahrum olan uzviyetleri birdenbire verem basillerinin tehacümüne uğrayınca hastalık şiddetle hükmünü icra etti. Bu hâdise insan vücuduna, büyük bir zarar vermiyecek şekile, bir miktar verem basillir girmiş bulunmasının faydalı olduğunu ispat etmektedir.

Veremin musallat olmayacağı hiç bir yaş olmadığına göre ihtiyarlarında veremden korunmaları gerektir. İhtiyar, yasına güvenerek, veremlinin yakınında bulunmamalıdır. Yeniden uzviyete giren basiller sönmüş ocağı tekrar alevlendirebilir. İhtiyarlarda görülen müzmin bronşitlerin bir çoğu verem tabiatındadır. İhtiyar veremliler aile yuvalarında çok tehlikeli birer vücutlardır. Öksürüklerine, aksırıklarına ehemmiyet verilmez. Bu suretle ihtiyar veremliler ufak yavruları kolaylıkla aşılayıp zehirlemekte devam ederler. Ev içinde öksürüklü bir ihtiyar daima şüpheli telâkki edilmeli ve bilhassa çocuklar uzak bulundurulmalıdır.

Vereme karşı korunmada şahsî hıfzısıhhat

İnsanın kendi nefsinde tatbik edeceği hıfzısıhhat kaideleri her hastalığa karşı olduğu gibi vereme karşı da korunmada pek büyük bir rol oynar. Şahsî hıfzısıhhatın gayesi eyi sıhhatta, âzânın munta-

zam vazife görmelerini temin etmektir. Verem, çok vakit düşkün, kuvvetsiz, kusurlu vücutlara, bir kısım âzasının bozuk olduğu bünyelere savlet ettiği için bu afet en korunmada şahsî hıfzıhatten önemi her hastalıktan fazladır.

Vereme bulaşmanın her yerde ve her vakit mümkün olduğunu biliyoruz. Verem bizi her zaman ve her muhitte tehdit eden bir afettir. Fakat bilhassa fena, bozuk havalı yerlerde ve kalabalık bir halde yaşayanlar, fazla yorgunluğa duçar olanlar, sefahate ve içkiye düşkün bulunanlar kâfi derecede beslenemeyenler bu tehlikeye daha ziyade maruzdurlar. Hemen hepimiz burnumuz içinde, boğazımızda, bademciklerimizde verem mikrobları taşımaktayız. Bu mikroblar sinmiş oldukları yerlerde vücudumuzun her hangi bir sebeple zayıflamasını, kuvvetten düşmesini, mukavemetin kırılmasını beklerler. Fırsat bulunca habasete başlarlar. Mademki mikrobların tasallutundan masum kalmak mümkün değildir, o halde bünyemizi kuvvetlendirmemiz ve uzviyetimizi zayıf düşürecek sebeplerden sakınmamız gerektir. İşte şahsî hıfzıssıhhatın amacı budur. Şimdi bu kaideleri gözden geçirelim:

Teneffüs hıfzıssıhhatı.—Açık havada yaşamak, temiz, saf ve bol hava teneffüs etmek sağlığın temelidir. İyi ve temiz havadan faydalanmak içinde iyi nefez almağı bilmek gerektir. Buda teneffüs ekzersisleriyle elde edilir. Teneffüs ekzersisi ciğerlerde toplanan kanın iyice havalanarak temizlenmesini temin etmekle, cılız, çelimsiz bir çocuğu kuvvetli ve gürbüz yapar. Bunun için çocuklara daha ufak yaştan teneffüs jimnastikleri yaptırmalı ve bilhassa okullarda bu ekzersislere çok önem verilmelidir. Cigerleri en derin boşluklarına kadar temiz hava ile doldurmağa alışmak vereme karşı en kuvvetli bir silâhtir.

Beden eksersizleri, muhtelif jimnastik hareketleri de vücudu kuvvetlendirir. İzcilik, yürüyüş, dağa çıkış, ata binme, kürek çekme, yüzücülük, tenis gibi sporların çok büyük faydaları vardır. Futbol, boks gibi yorucu ve uzviyeti yıpratıcı, ihtiras ve heyecan uyandıran sporlar sıhhi değildir.

Ahlâk ve maneviyat hıfzıssıhhatı — Vücut ve beden kuvveti kazanmağa çalışırken dimağ, zihin ve fikir yorgunluklarından, hırs, elem, keder, teessür ve kasvet gibi manevî ve ahlâkî sarsıntılardan da sakınmak gerektir. Daima iyi huylu, neşeli, şen ve şatır, açık yürekli bulunmağa çalışmalıdır.

Hava ve hararet değişikliklerinden sakınma — Pek çabuk vukua gelen muhit harareti değişiklikleri uzviyeti sarsar ve mukavemeti felce uğratar. Birdenbire fazla sıcaktan soğuğa geçmek tehlikelidir. Soğuk algınlığı diyerek önem vermediğimiz, fakat hakikatta çok zararlı olan hallerden korunmak gerektir. Sık sık nezle-ye yakalanmak, bronşit olmak ve grip geçirmek vücudun mukavemetini kırarak veremin yerleşmesini kolaylaştırır.

Gıda hıfzıssıhhatı — Kâfi derecede beslenmemek, yiyeceğe dikkat etmemek vereme yer hazırlar. Yiyeceklere dikkatsizlik neticesi husule gelen mide ve bağırsak bozuklukları vereme yol açar. Açlığa yorgunluk ta katılırsa veremin başgöstermesi şüphesizdir. Lüzumu kadar beslemeli ve yiyeceklerinize dikkat etmeliyiz. Gıdamız; albüminden, etten, yağdan, şekerden, madenî maddelerden, bilhassa kireç, demir ve forfordan ve en nihayet vitaminlerden zengin olmalıdır. Bunun için de gıdanın mütenevvi olması lâzımdır.

Mesken hıfzıssıhhatı — Havasız, güneşsiz ve ışıksız yerlerde ve evlerde oturanların daha çok vereme yakalandıkları.

GENÇ YAZILAR!

Kemanın sesi

İLHAN ORKON

Renk ve ışıktan örülmüş bir yaz gecesi...

Hava ılık. Deniz durgun...Yalnız ilerde bir kotra, suları hafif hisirtılarla yarıyor.

Sarışın ayın kumral saçlarını oymalı sahillerde yıkadığı busonsuz gecede, bahçenin derinlerinde bir kemandan dökülen ilâhî besteler, perde perde yükseliyor, alçalıyor ve nihayet kayboluyor...

Bir gölge sıyrıldı, parmaklarının ucuna basarak havuzun yanına geldi ve durdu. Öbürü arkasını döndü, baktı, kemanını elinden bırakmıyarak yalnız gülümsedi.

Ak saçlı bestekâr genç kıza başile oturması işaret etti. Oda oturdu.

Gözleri, bu ilâhî adamın ince parmaklarına takıldı. Onların küçük bir hareketile tellerden akan seslere daldı ve böylece dinledi dinledi saatlarca bıkmadan usanmadan dinledi.

Zaten bu onun ilk duygusu değildi...

Sonra...İnce bir kadın sesi havada dalgalandı, denizin koyu sularında kayboldu. Böylece aradan saatlar geçti.

Bu genç kızkı, bütün derdini gecenin bu saatinde bu ihtiyar san'atkârın yanında, kemanını dinleyerek ve kendisi söyleyerek unutuyordu.

Kalplerinin sesini biri kemanına, öbürü dudaklarına aksettirmiş, ilerliyen geceye aldırmadan söylediler...

Genç kız, yıldızların ışıklarını serptiği in-

hayal

—Sırrı Yırcalı'ya—

Buğulu camlarda bir donuk hayâl:
Her gece gönlümde tüllenen fecir.
Pınarımda yaşlar,göksümde cezir;
Buğulu camlarda bir donuk hayâl!

Göklerde geceden ürken yıldızlar,
Sükûta bürünmüş soluyan şehir;
Karşımda o hayâl, hislerim nehir,
Göklerde geceden ürken yıldızlar!

Hıçkıran yapraklar ve gökte bulut.
Alnıma damlıyan ilk soğuk temas;
Ah! kayboldu hayâl, gözlerimde yas:
Hıçkıran yapraklar ve gökte bulut.

MEHMET YAŞAR

Dağ Çiçekleri

Eybenim gönlümün örümcekleri
Niçin bu tuzağı bana kurdunuz?
Ey yeni açılan dağ çiçekleri,
Kimbilir ben gibi kaç kâlp vurdunuz.

Ey benim gönlümün örümcekleri
Çıkarın kalbimden bu ağınızı,
Ey yeni açılan dağ çiçekleri
Ya banî unutulmuş ya dağınızı.

SALİH VECDİ BORA

ce yoldan dönerken, güzelliğinden yalnız son bir ay ışığı ile uçları parlıyan siyah saçları görünüyor.

Döndü kendine dalan ak saçlı başa ne ve parlak kemâna son bir defa daha baktı dudaklarında hafif bir tebessümle ağaçlar arasında kayboldu.

Akşamdan Sabaha

Bir karanlık gecenin kollarında barınan
Türk vatani kartallar kısmeti olacaktı
Vatanını bölmek için her an fırsat arıyan
Geceler karanlığı bir tuzak hazırlardı

*
**

Ey Türk oğlu o tuzak sana engel olamaz
Ufuklarda beliren parlayan güneşe bak
Geceyi aydın etti sana yürümek pek az
Sana bu yol gösteren güneşe istiklâl hak

*
**

Arkasından gidelim dünya durdukça her an
Gündüze kavuşturdu yüzünü nurlatacak
Seni ve milletini ulu ve yüksek baban
Türkiyemizi ancak Atatürk yaşatacak

ORHAN

Kayıkla dalga

Açıktaki deniz denen harp meydanının
ortasında zincirlerle çakılı bir yiğit duru
yordu.

Dalgalarla hasım olan bu ihtiyar kah-
raman, gene aynı şekilde, kavgadan bı-
mayan koç gibi kalkıyor ve ilk gelen ha-
sım dalgaya kuvvetli bir bas vurarak onu
ikiye ayırıyor. Tekrar şahlanıp ikinciye
bekliyordu. Bu suretle devam eden dövüş-
meler neticesinde, gene dalgalar sakinleşip
mağlubiyetini adlatıyor, fakat günün birin-
de içinde saklı olan bu intikamı alacağını
da unutmuyordu. Onu parçalayıp her kıs-
mını bir diyara atmaya ant içiyordu.

En nihayet dileğide yerine gelmişti. Ken-

Bak da Geçiver

Ağzında kıvranan, kızıl yalanı,
Bir yılanı bir gün sat da geçiver
Bilmeden sevgini, seni ananı
Bir deli kahkaha at da geçiver

*
**

Açmadan kapkara güller göksümde
Sararup, solmadan, günler göksümde
Ağlayup yanmadan dünler göksümde
Beline sarmalar tak da geçiver!

*
**

Odamda ışıklar, varsın kararsın
Varsın gençliğimin benzi sararsın
Belki de gün olur beni ararsın:
Yemyeşil bir ışık yakta geçiver

*
**

Gururdan taç ördüm, bükülmez başıma
«Kazdağı» kar verdi, yanan saçıma,
Tanrıya erecek mezar taşıma
Kupkuru gözlerle bak da geçiver.

Fethiye Erber

dine arkadaş olan rüzgârla birlikte, bu
ihtiyar kahramana ansızın yan taraftan çar-
parak büyük bir kayanın üstüne attılar ve
onu orada parçalayıp dileklerini yerine
getirmiş oldular.

ZEKİ ERDİN

1937 Yılından İtibaren 19 Nisana Kadar halkevinin Çalışmaları

KONFERANSLAR :

1 — Birinci İnönü muzafferiyeti: Halk
evi başkanı Feyzi Sözen

2 — Köprülüler devri: Tarih öğretmeni
Kâmil Su

3 — Tiyatro sanatı: Öğretmen Rama-
zan Gökalt

4 — İş kanunu tatbikatı: Dördüncü
Bölge amiri karısı Ulubay

5 — Hâmit gecesi: Lise türkçe öğ-
retmeni Mükerrrem Kâmil Su

6 — Uyuşturucu ve keyf verici mad-
delerin fenalığı: Doktor Raif DemirAlp

7 — Ağaç yetiştirme: Ziraat müdürü
Hüdayi Ekerman

8 — Köylerde tabiat kuvveti ve nu-
fus kıymeti: İlahisarlar baş müdürü Salih
Genç ulu

9 — İkinci İnönü muzafferiyeti: Feyzi
Sözen

10 — Zührevi hastalıklar: Doktor Ekrem
Baysan

11 — Mimar Sinan: Tarih öğretmeni
bay kâmil su

12 — Modern sanatının mazi ile alâ-
kası doğuşu ve sanat eseri manzaraları:
öğretmen okulu iş dersi öğretmeni Reşat
Oruz

13 — Akbaş şehidi Hamdi: Feyzi
Sözen

14 — Çocuk hastalıkları: Doktor Mem-
duh Özcam

Bu konferanslara 6580 Yurddaş gel-
miştir.

GÖSTERİTLER :

1 — Leblebici horhor: Üç defa tekrar-
lanmıştır.

2 — Unutulmuş çehreler: Üç defa tek-
rarlanmıştır.

3 — Yaman oğullar, yanlış haber
Biri Balyada olmak üzere iki defa göste-
rilmiştir.

4 — Aşkın manası: Üç defa tekrarlan-
mıştır.

5 — Hortlak, kaynana: Dört defa tek-
rarlanmıştır.

Bu gösteritleri 7425 Yurddaş seyir et-
miştir.

SİNEMA :

Bu safhada halka ve köylüye onbir
defa kültürel filimler gösterilmiş 6350
Yurddaş tarafından görülmüştür.

TALEBE TOPLANTILARI :

Her hafta evimizin salonu orta öğret-
meni yapan gençlere açık bırakılmış ga-
zetelerden, dergilerden, cazdan, radyodan
faydalanmışlardır. Bu meyanda sörmestire
tatili yapmak üzere şehre gelen Balıkesirli
üniversite talebeleri aralarında çaylı bir
toplantı yapmışlardır.

GEZİLER :

Halk gösterit kolu Balyaya bir gezinti
etmiş ve burada (Yaman oğulları) ile (Yan-
lış hesap) komedileri ve (Çelüskin) filmi
gösterilmiştir.

Bando Sındırğı, caz Tavşanlıya gitmiş-
tir.

MUZİK :

Halk türkülleri gecesi yapılmıştır. Ay-
rıca caz her hafta şehir kulübüne gönde-
rilmiştir.

Evin radyo ve pilak neşriyatı her gün muntazaman yapılmıştır

YAYIN:

Kaynak her ay muntazaman çıkmıştır. Tarih öğretmeni Kâmil su tarafından hazırlanan: (17 ve 18 nci asırlarda Balıkesir şehir hayatı) adlı eseri basılmaktadır.

Konakpınar nahiye müdürü İsmail Hakki akay tarafından hazırlanan (Balıkesir Folklorü) adlı. bürüşörü ve Verem, Ata sözleri, Maniler adlı bürüşörü basılmak tadır.

KÜTÜPHANE KOLU:

Yıl başndan itibaren kütüphaneye 13080 kişi gelmiş evin kitap sarayından istifadelenmiştir. Ayrıca gazte salonuna her gün vasatı olarak 350 kişi gelmekte ve eve gelen gazeteleri okumaktadır.

SPOR:

Merkez kulupleri arasında Mart ayı içinde fıtbol maçları tertip edilmiş ve galip gelen ldman yurduna kupası verilmiştir.

Lise ve öğretmen okulu takımları arasında Futbol ve Voleybol maçları tertip olunmuş ve galiplerine kupalar verilmiştir.

Tenjs kortı yeni baştan onarılmaktadır.

KÖY GEZİLERİ:

Köy gezileri devam etmekte, köylünün kalkınması hususunda faydalı çalışmalar yapılmaktadır.

KURSLAR:

Türkçe okuma yazma kurslar altı sınıf üzerine derslerine devam etmekte 267 yurddas bu kurslara devam etmektedir.

Almanca, ingilizce kursları yalnız baylara ve Fransızca kursu ise bay ve bayanlara mahsus olmak üzere derslerine devam etmektedir.

Öğretmenler için ar şubemizin açtığı terbiyeve ve tezyini resim dersleri kursu çalışmalarına devam etmektedir. Bay ve bayanlardan mürekkep Keman kursu çok faydalı olmaktadır.

Bu yılda bayanlar için biçki, ve nakış kursları açılmak üzeredir.

MÜZE ŞUBESİ:

Eski eserlere ait araştırmalalar yapmakda ve geziler tertip ederek Halkevi müzesine nakıl etmekte ve halkın istifadesine arz etmektedir. Müzemiz günden güne zenginleşmektedir.

TÖRENLER:

Birinci İnönü zaferi kutlanmıştır.
Hamidin doğum yıl dönümü.
Halkevleri açılma yıl dönümü
İkinci İnönü zaferi
Mjmar Sinan yıl dönümü
Akbaş şehidi Hamdi gecesi

KONGRELER VE TOPLANTILAR:

Halkevimizde Çocukları esirgeme korumu ve yoksulları gözetim birliği ve spor teşekkülleri, kongrelerini yapmışlar ve müteaddit mesleği toplantıları tertip etmişlerdir. gaz kursları Halkevimizde devam etmektedir.

DİNMEZ AĞRI

Sevgim ve İztirabımla, Bu Kalp Duracak Romanlarının muharriri Bayan Mükerrerem Kâmilin üçüncü eseride çıktı.

Mevzuunu büyük erginlik savaşından alan arkadaşımız kitabında Yurt Aşkı ile çırpınan bir Türk kızının büyük bir sevgiyi ayak altına alarak en çetin savaş işlerine atıldığını kuvvetle ifade etmiştir. Temiz bir dil, canlı tasvirler ve en önde gelen kahramanlık duygularile cidden muvaffak olan bu romanı okuyucularımıza tavsiye ederiz.

TÜRKİYE

GENEL KİMYAGERLER KURUMU DERGİSİ

Bu Derginin on birinci sayısı on buçuk forma kalınlığında olarak çıkmıştır. Bir kısım yazıları Türkçeden başka Almanca, Fransızca ve İngilizce lisanlarında aynen veya hulasatan neşreden bu Dergi, Ana yurdumuzdaki kimya çalışmalarını dünya ilim âlemine tanıtmaya yaramaktadır. Kimyanın her sahasına şamil bir Kurumun Dergisi olduğu için, yalnız kimyager için değil, aynı zamanda kimyanın tatbikatından geniş mikyasda istifade eden Tıp, eczacılık, haytarlık, ziraat gibi ilim şubelerinde çalışanların da işine yarayan bir zenginliktedir. Geniş bir bibliyografi kısmı vardır.

Kıvrıcık koyunlarımızın sütleri üzerindeki etüt ile yeraltı madenlerini geofizik usulile arama metotlarını bir araya toplayan yazılar bilhassa şayanı dikkattir. Beleli yalnız 50 kuruş olup adresi: ANKARA, Posta kutusu 50 dir.

ar.3
eti